

Tabel comparativ

la proiectul de Hotărâre a Guvernului cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative (accesul egal pentru femei și bărbați la bunuri și servicii)

Prevedere actuală	Modificare propusă	Prevederea după modificare
Codul Fiscal al Republicii Moldova nr. 1163/1997		
<p>Articolul 5. Noțiuni generale</p> <p>17) <i>Servicii</i> – servicii materiale și nemateriale, de consum și de producție, inclusiv darea proprietății în arendă, transmiterea drepturilor privind folosirea oricăror mărfuri; lucrări de construcții și montaj, de reparație, de cercetări științifice, de construcții experimentale și alte lucrări.</p>	<p>Articolul 5 punctul 17) se completează cu textul:</p> <p>„Sunt considerate servicii, prestațiile furnizate în mod obișnuit în schimbul unei remunerații, în măsura în care nu sunt reglementate de dispozițiile privind libera circulație a mărfurilor, a capitalurilor și a persoanelor.</p> <p>Serviciile cuprind în special:</p> <p>a) activități cu caracter industrial;</p> <p>b) activități cu caracter comercial;</p> <p>c) activități artizanale;</p> <p>d) activitățile prestate în cadrul profesiunilor liberale.”.</p>	<p>Articolul 5. Noțiuni generale</p> <p>17) <i>Servicii</i> – servicii materiale și nemateriale, de consum și de producție, inclusiv darea proprietății în arendă, transmiterea drepturilor privind folosirea oricăror mărfuri; lucrări de construcții și montaj, de reparație, de cercetări științifice, de construcții experimentale și alte lucrări.</p> <p>Sunt considerate servicii, prestațiile furnizate în mod obișnuit în schimbul unei remunerații, în măsura în care nu sunt reglementate de dispozițiile privind libera circulație a mărfurilor, a capitalurilor și a persoanelor.</p> <p>Serviciile cuprind în special:</p> <p>a) activități cu caracter industrial;</p> <p>b) activități cu caracter comercial;</p> <p>c) activități artizanale;</p> <p>d) activitățile prestate în cadrul profesiunilor liberale.</p>
Legea nr. 499/1999 privind alocațiile sociale de stat pentru unele categorii de cetățeni		
<p>Articolul 2. Dreptul la alocație</p> <p>(1) De dreptul la alocație beneficiază categoriile de persoane specificate la art. 3 lit. a)–e), care nu îndeplinesc condițiile pentru obținerea dreptului la pensie de asigurări sociale de stat, din rîndul cetățenilor Republicii Moldova, precum și al cetățenilor străini cu domiciliul legal pe teritoriul Republicii Moldova, în condițiile prevăzute de legislația în vigoare.</p> <p>(2) În cazul în care persoana îndeplinește condițiile pentru obținerea mai multor tipuri de alocații, stabilite prin prezenta lege, cu excepția</p>	<p>Articolul 2 se completează cu alineatul (3) cu următorul cuprins:</p> <p>„(3) La stabilirea dreptului la alocație se aplică principiul egalității de tratament între femei și bărbați.”.</p>	<p>Articolul 2. Dreptul la alocație</p> <p>(1) De dreptul la alocație beneficiază categoriile de persoane specificate la art. 3 lit. a)–e), care nu îndeplinesc condițiile pentru obținerea dreptului la pensie de asigurări sociale de stat, din rîndul cetățenilor Republicii Moldova, precum și al cetățenilor străini cu domiciliul legal pe teritoriul Republicii Moldova, în condițiile prevăzute de legislația în vigoare.</p> <p>(2) În cazul în care persoana îndeplinește condițiile pentru obținerea mai multor tipuri de</p>

alocației pentru îngrijire, însoțire și supraveghere, acestea i se stabilește o singură alocație.		alocații, stabilite prin prezenta lege, cu excepția alocației pentru îngrijire, însoțire și supraveghere, acestea i se stabilește o singură alocație. (3) La stabilirea dreptului la alocație se aplică principiul egalității de tratament între femei și bărbați.
Codul de Procedură Civilă al Republicii Moldova nr. 225/2003		
-	Codul se completează cu articolul 9 ¹ cu următorul cuprins: „Articolul 9 ¹ . Competența instanței de judecată în situații discriminatorii (1) Instanța judecătorească competentă sesizată cu un litigiu, poate, din oficiu, să dispună ca persoanele responsabile să pună capăt situației discriminatorii într-un termen pe care îl stabilește. (2) Instanța de judecată competentă potrivit legii va dispune ca persoana vinovată să plătească despăgubiri persoanei discriminate după criteriul de sex într-un cuantum ce reflectă în mod corespunzător prejudiciul pe care aceasta l-a suferit. (3) Prejudiciul suferit de persoana vătămată trebuie să fie în mod real, efectiv și proporțional reparat sau compensat. (4) Valoarea despăgubirilor va fi stabilită de către instanță, potrivit legii.”.	Articolul 9¹. Competența instanței de judecată în situații discriminatorii (1) Instanța judecătorească competentă sesizată cu un litigiu, poate, din oficiu, să dispună ca persoanele responsabile să pună capăt situației discriminatorii într-un termen pe care îl stabilește. (2) Instanța de judecată competentă potrivit legii va dispune ca persoana vinovată să plătească despăgubiri persoanei discriminate după criteriul de sex într-un cuantum ce reflectă în mod corespunzător prejudiciul pe care aceasta l-a suferit. (3) Prejudiciul suferit de persoana vătămată trebuie să fie în mod real, efectiv și proporțional reparat sau compensat. (4) Valoarea despăgubirilor va fi stabilită de către instanță, potrivit legii.
Legea nr. 105/2003 privind protecția consumatorilor		
-	Articolul 6 se completează cu lit. a ¹) cu următorul cuprins: „a ¹) protecție împotriva discriminării;”.	Articolul 6. Drepturile fundamentale ale consumatorilor Orice consumator are dreptul la: a ¹) protecție împotriva discriminării în accesarea de bunuri și servicii și în furnizarea de bunuri și servicii;
Legea nr. 5/2006 cu privire la asigurarea egalității de șanse între femei și bărbați		

<p>Articolul 2. Noțiuni principale <i>acțiuni afirmative</i> – acțiuni speciale temporare de accelerare a obținerii unei egalități reale între femei și bărbați, cu intenția de eliminare și prevenire a discriminării ori a dezavantajelor ce rezultă din atitudinile, comportamentele și structurile existente;</p>	<p>La articolul 2 se exclude noțiunea „<i>acțiuni afirmative</i>” și definiția acesteia; se completează cu noțiunea „<i>acțiuni pozitive</i>” cu următorul cuprins: „<i>acțiuni pozitive</i> - adoptarea sau menținerea unor măsuri specifice provizorii, destinate prevenirii sau compensării dezavantajelor legate de sex în vederea asigurării în practică a unei depline egalități între bărbați și femei;”.</p>	<p>Articolul 2. Noțiuni principale <i>acțiuni pozitive</i> – adoptarea sau menținerea unor măsuri specifice provizorii, destinate prevenirii sau compensării dezavantajelor legate de sex în vederea asigurării în practică a unei depline egalități între bărbați și femei;</p>
<p>Articolul 2. Noțiuni principale <i>discriminare directă după criteriul de sex</i> – orice acțiune care, în situații similare, discriminează o persoană în comparație cu o altă persoană de alt sex, inclusiv din cauza sarcinii, maternității sau paternității;</p>	<p>La articolul 2 definiția noțiunii „<i>discriminare directă după criteriul de sex</i>” va avea următorul cuprins: „<i>discriminare directă după criteriul de sex</i> – situația în care o persoană este tratată, din rațiuni de sex, inclusiv din cauza sarcinii, maternității sau paternității, într-un mod mai puțin favorabil decât este, a fost sau va fi tratată o altă persoană, într-o situație comparabilă;”.</p>	<p>Articolul 2. Noțiuni principale <i>discriminare directă după criteriul de sex</i> – situația în care o persoană este tratată, din rațiuni de sex, inclusiv din cauza sarcinii, maternității sau paternității, într-un mod mai puțin favorabil decât este, a fost sau va fi tratată o altă persoană, într-o situație comparabilă;</p>
<p>Articolul 2. Noțiuni principale <i>discriminare indirectă după criteriul de sex</i> – orice acțiune, regulă, criteriu sau practică identică pentru femei și bărbați, dar cu efect ori rezultat inegal pentru unul dintre sexe, cu excepția acțiunilor afirmative;</p>	<p>La articolul 2 definiția noțiunii „<i>discriminare indirectă după criteriul de sex</i>” va avea următorul cuprins: „<i>discriminare indirectă după criteriul de sex</i> – situația în care o dispoziție, un criteriu sau o practică aparent neutră dezavantajează în special persoanele de un anumit sex, în raport cu persoanele de alt sex, cu excepția cazului în care această dispoziție, acest criteriu sau această practică sunt obiectiv justificate de un scop legitim și în care mijloacele pentru atingerea acestui scop sunt corespunzătoare și necesare;”.</p>	<p>Articolul 2. Noțiuni principale <i>discriminare indirectă după criteriul de sex</i> – situația în care o dispoziție, un criteriu sau o practică aparent neutră dezavantajează în special persoanele de un anumit sex, în raport cu persoanele de alt sex, cu excepția cazului în care această dispoziție, acest criteriu sau această practică sunt obiectiv justificate de un scop legitim și în care mijloacele pentru atingerea acestui scop sunt corespunzătoare și necesare;</p>

<p>Articolul 2. Noțiuni principale <i>egalitate între femei și bărbați</i> – egalitate în drepturi, șanse egale în exercitarea drepturilor, participare egală în toate sferele vieții, tratare egală a femeilor și bărbaților;</p> <p>-</p>	<p>La articolul 2 se completează cu noțiunea „<i>tratare egală a femeilor și bărbaților</i>” cu următorul cuprins: „<i>tratare egală a femeilor și bărbaților</i> – neadmiterea oricărei situații de discriminare directă sau indirectă pe criterii de sex, inclusiv a tratamentului mai puțin favorabil al femeii pe motive de sarcină și maternitate;”.</p>	<p>Articolul 2. Noțiuni principale <i>tratare egală a femeilor și bărbaților</i> – neadmiterea oricărei situații de discriminare directă sau indirectă pe criterii de sex, inclusiv a tratamentului mai puțin favorabil al femeii pe motive de sarcină și maternitate</p>
<p>Articolul 5. Interzicerea discriminării după criteriul de sex</p>	<p>Articolul 5 se completează cu alineatul (4¹) cu următorul cuprins: „(4¹) Orice comportament constând în a-i impune cuiva să practice o discriminare directă sau indirectă pe criterii de sex este considerat instigare la discriminare și este interzis.”.</p>	<p>Articolul 5. Interzicerea discriminării după criteriul de sex 4¹) Orice comportament constând în a-i impune cuiva să practice o discriminare directă sau indirectă pe criterii de sex este considerat instigare la discriminare și este interzis.</p>
<p>Articolul 5. Interzicerea discriminării după criteriul de sex (6) Nu se consideră discriminatorii: d) acțiunile afirmative.</p>	<p>La articolul 5 alineatul (6) lit. d) cuvântul „afirmative” se substituie cu cuvântul „pozitive”.</p>	<p>Articolul 5. Interzicerea discriminării după criteriul de sex (6) Nu se consideră discriminatorii: d) acțiunile pozitive.</p>
<p>-</p>	<p>Articolul 12¹ se completează cu alineatul (1¹) cu următorul cuprins: „(1¹) Persoana care furnizează bunuri și servicii în sensul alin. (1) beneficiază de libertatea individuală de a alege un cocontractant, cu condiția ca alegerea cocontractantului să nu se bazeze pe sexul celui interesat/cele interesate.”.</p>	<p>Articolul 12¹. Accesul egal la bunuri și servicii și furnizarea de bunuri și servicii (1¹) Persoana care furnizează bunuri și servicii în sensul alin. (1) beneficiază de libertatea individuală de a alege un cocontractant, cu condiția ca alegerea cocontractantului să nu se bazeze pe sexul celui interesat/cele interesate.”</p>
<p>Articolul 12¹. Accesul egal la bunuri și servicii și furnizarea de bunuri și servicii (2) Diferențele de tratament se admit în cazul în care furnizarea bunurilor și serviciilor destinate unui anumit sex este justificată de un interes legitim.</p>	<p>Articolul 12¹ alineatul (2) se completează cu textul: „Pentru asigurarea egalității între bărbați și femei sunt admise acțiuni pozitive.”.</p>	<p>Articolul 12¹. Accesul egal la bunuri și servicii și furnizarea de bunuri și servicii (2) Diferențele de tratament se admit în cazul în care furnizarea bunurilor și serviciilor destinate unui anumit sex este justificată de un interes legitim. Pentru asigurarea egalității între bărbați și femei sunt admise acțiuni pozitive.</p>

<p>Articolul 13. Accesul egal la educație (3) Prin derogare de la alin.(2), statul, prin intermediul instituțiilor de învățământ și educație, va întreprinde acțiuni afirmative de promovare a participării echilibrate a femeilor și bărbaților la exercitarea profesiilor specifice unde se atestă suprareprezentarea persoanelor de un anumit sex.</p>	<p>La articolul 13 alineatul (3) cuvântul „afirmative” se substituie cu cuvântul „pozitive”.</p>	<p>Articolul 13. Accesul egal la educație (3) Prin derogare de la alin.(2), statul, prin intermediul instituțiilor de învățământ și educație, va întreprinde acțiuni pozitive de promovare a participării echilibrate a femeilor și bărbaților la exercitarea profesiilor specifice unde se atestă suprareprezentarea persoanelor de un anumit sex.</p>
	<p>Legea se completează cu articolul 19¹ cu următorul cuprins: „Articolul 19¹ Competența autorităților publice din domeniul social (1) Ministerul Muncii și Protecției Sociale asigură respectarea și exercită controlul asupra aplicării prevederilor prezentei legi în domeniul său de activitate, prin instituțiile aflate în structura, subordinea, sub autoritatea sau în coordonarea sa, care au în responsabilitate aplicarea de măsuri de promovare a egalității de șanse și de tratament între femei și bărbați și de eliminare a discriminării pe criteriul de sex, după cum urmează: a) Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă asigură respectarea principiului egalității de șanse și de tratament între femei și bărbați în domeniul aplicării măsurilor pentru stimularea ocupării forței de muncă; b) Casa Națională de Asigurări Sociale promovează respectarea egalității de șanse și de tratament, între femei și bărbați în domeniul administrării și gestionării sistemului public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale pentru asigurarea unui sistem de pensii și alocații echitabil și</p>	<p>Articolul 19¹ „Articolul 19¹ Competența autorităților publice din domeniul protecției sociale (1) Ministerul Muncii și Protecției Sociale asigură respectarea și exercită controlul asupra aplicării prevederilor prezentei legi în domeniul său de activitate, prin autoritățile/instituțiile aflate în structura, subordinea, sub autoritatea sau în coordonarea sa, care au în responsabilitate aplicarea de măsuri de promovare a egalității de șanse și de tratament între femei și bărbați și de eliminare a discriminării pe criteriul de sex, după cum urmează: a) autoritatea responsabilă de implementarea politicii în domeniul promovării ocupării forței de muncă și al migrației în scop de muncă asigură respectarea principiului egalității de șanse și de tratament între femei și bărbați în domeniul aplicării măsurilor pentru stimularea ocupării forței de muncă; b) autoritatea care realizează politicile sociale ale statului orientate spre garantarea drepturilor sociale ale cetățenilor prin administrarea sistemului public de asigurări sociale și gestionarea bugetului asigurărilor sociale de stat promovează respectarea</p>

	<p>sustenabil care să garanteze un trai decent pentru beneficiari;</p> <p>c) Inspectoratul de stat al Muncii asigură controlul aplicării măsurilor de respectare a egalității de șanse și de tratament între femei și bărbați în sectorul public și privat;</p> <p>d) Inspectoratul Social de Stat asigură aplicarea măsurilor de egalitate de șanse și de tratament între femei și bărbați în elaborarea și aplicarea politicilor și strategiilor din domeniul asistenței sociale.</p> <p>(2) Autoritățile prevăzute la alin. (1) prezintă Ministerului Muncii și Protecției Sociale, semestrial și anual, informațiile rezultate din exercitarea atribuțiilor lor în domeniul egalității de șanse și de tratament între femei și bărbați, precum și al eliminării discriminării pe criteriul de sex.”.</p>	<p>egalității de șanse și de tratament între femei și bărbați în domeniul său de activitate;</p> <p>c) autoritatea responsabilă de aplicarea prevederilor actelor normative din domeniul muncii, securității și sănătății în muncă și migrației de muncă asigură controlul aplicării măsurilor de respectare a egalității de șanse și de tratament între femei și bărbați în domeniul gestionat;</p> <p>d) autoritatea cu atribuții de certificare a capacității prestatorilor de servicii sociale și de exercitare a controlului de stat în domeniul asistenței sociale asigură aplicarea măsurilor de egalitate de șanse și de tratament între femei și bărbați la stabilirea dreptului și acordarea serviciilor sociale, stabilirea dreptului și acordarea prestațiilor de asistență socială și certificarea capacității prestatorilor de servicii sociale conform standardelor de calitate;</p> <p>e) autoritatea care gestionează serviciile sociale cu specializare înaltă în care Ministerul Muncii și Protecției Sociale are calitatea de fondator și autoritățile care implementează direct și prin intermediul structurilor teritoriale de asistență socială politica de stat în domeniul asistenței sociale asigură respectarea egalității de șanse și de tratament, între femei și bărbați în domeniul de activitate;</p> <p>(2) Autoritățile prevăzute la alin. (1) prezintă Ministerului Muncii și Protecției Sociale, semestrial și anual, informațiile rezultate din exercitarea atribuțiilor lor în domeniul egalității de șanse și de tratament între femei și bărbați, precum și al eliminării discriminării pe criteriul de sex.”;</p>
--	--	--

-	<p>Articolul 20 se completează cu litera a¹) cu următorul cuprins: „a¹) promovarea principiului egalității între femei și bărbați în sectorul privat;”.</p>	<p>Articolul 20. Competența autorităților administrației publice locale „a1) promovarea principiului egalității între femei și bărbați, inclusiv prin prisma asigurării egalității de tratament între femei și bărbați în accesarea de bunuri și servicii și în furnizarea de bunuri și servicii;”</p>
-	<p>Legea se completează cu Articolul 20¹ cu următorul cuprins: „Articolul 20¹ Competența organizațiilor sindicale (1) Organizațiile sindicale desemnează, în cadrul organizațiilor sindicale din unități, reprezentanți cu atribuții pentru asigurarea respectării egalității de șanse și de tratament între femei și bărbați la locul de muncă. (2) Reprezentanții sindicali desemnați primesc de la persoanele care se consideră discriminate pe baza criteriului de sex sesizări/reclamații, aplică procedurile de soluționare a acestora și solicită angajatorului rezolvarea cererilor angajaților.”;</p>	<p>Articolul 20¹ Competența organizațiilor sindicale (1) Organizațiile sindicale desemnează, în cadrul organizațiilor sindicale din unități, reprezentanți cu atribuții pentru asigurarea respectării egalității de șanse și de tratament între femei și bărbați la locul de muncă. (2) Organizațiile sindicale pot recepționa de la persoanele care se consideră discriminate pe baza criteriului de sex sesizări/reclamații, pot aplica proceduri de soluționare a acestora și pot solicita angajatorului intervențiile în soluționarea cererilor.”</p>
-	<p>Legea se completează cu Articolul 20² cu următorul cuprins: „Articolul 20² Reglementări speciale pentru sectorul privat (1) Instituțiile publice, civile și militare, organizațiile comerciale și necomerciale, companiile private desemnează unitatea gender cu atribuții în domeniul egalității de șanse și de tratament între femei și bărbați. (2) Unitatea gender din cadrul instituției/organizației/companiei deține următoarele atribuții:</p>	<p>Articolul 20² Reglementări speciale pentru sectorul privat (1) Organizațiile comerciale și necomerciale, companiile private pot desemna în cadrul entității unitatea gender cu atribuții în domeniul asigurării egalității de șanse și de tratament între femei și bărbați. (2) Unitatea gender din cadrul instituției/organizației/companiei deține următoarele atribuții: a) analizează contextul de apariție și evoluție a fenomenului de discriminare în bază de gen, precum și nerespectarea principiului egalității</p>

a) analizează contextul de apariție și evoluție a fenomenului de discriminare în bază de gen, precum și nerespectarea principiului egalității de șanse între femei și bărbați în cadrul entității și recomandă soluții în vederea respectării acestui principiu, conform legii;

b) formulează recomandări/observații/proponeri în vederea prevenirii/gestionării/remedierii contextului de risc care ar putea conduce la încălcarea principiului egalității de șanse și de tratament între femei și bărbați cu respectarea principiului confidențialității;

c) propune măsuri privind asigurarea egalității de șanse și de tratament între femei și bărbați, evaluează impactul acestora asupra femeilor și bărbaților;

d) elaborează planuri de acțiune privind implementarea principiului egalității de șanse între femei și bărbați în care să fie cuprinse cel puțin: măsuri active de promovare a egalității de șanse și de tratament între femei și bărbați și eliminarea discriminării directe și indirecte după criteriul de gen, măsuri privind prevenirea și combaterea încălcării demnității în muncă după criteriul de sex la locul de muncă, măsuri privind egalitatea de tratament în ceea ce privește remunerarea, promovarea în funcții și ocuparea funcțiilor de conducere;

e) elaborează, fundamentează, evaluează implementarea programelor și proiectelor la locul de muncă în domeniul egalității de șanse și de tratament între femei și bărbați;

de șanse între femei și bărbați în cadrul entității și recomandă soluții în vederea respectării acestui principiu, conform legii;

b) formulează recomandări/observații/proponeri în vederea prevenirii/gestionării/remedierii contextului de risc care ar putea conduce la încălcarea principiului egalității de șanse și de tratament între femei și bărbați cu respectarea principiului confidențialității;

c) propune măsuri privind asigurarea egalității de șanse și de tratament între femei și bărbați, evaluează impactul acestora asupra femeilor și bărbaților;

d) elaborează planuri de acțiune privind implementarea principiului egalității de șanse între femei și bărbați în care să fie cuprinse cel puțin: măsuri active de promovare a egalității de șanse și de tratament între femei și bărbați și eliminarea discriminării directe și indirecte după criteriul de gen, măsuri privind prevenirea și combaterea încălcării demnității în muncă după criteriul de sex la locul de muncă, măsuri privind egalitatea de tratament în ceea ce privește remunerarea, promovarea în funcții și ocuparea funcțiilor de conducere;

e) elaborează, fundamentează, evaluează implementarea programelor și proiectelor la locul de muncă în domeniul egalității de șanse și de tratament între femei și bărbați;

f) acordă consultanță de specialitate la locul de muncă pentru aplicarea prevederilor legislației naționale și comunitare în domeniul egalității de șanse între femei și bărbați;

g) documentează referirea cazului spre examinare specializată către organele competente.

	<p>f) acordă consultanță de specialitate la locul de muncă pentru aplicarea prevederilor legislației naționale și comunitare în domeniul egalității de șanse între femei și bărbați;</p> <p>g) documentează referirea cazului spre examinare specializată către organele competente.”.</p>	
<p>Articolul 21². Depunerea plîngerilor</p> <p>Angajații autorităților publice au dreptul să reclame în scris cazurile de discriminare după criteriul de sex și/sau de hărțuire sexuală la unitatea gender din cadrul autorităților publice, la Consiliul pentru egalitate, la Avocatul Poporului sau direct în instanțele de judecată, în modul prevăzut de lege.</p>	<p>Articolul 21² se expune în redacție nouă, cu următorul cuprins: „Persoanele supuse formelor discriminării după criterii de sex, inclusiv încălcărilor demnității în muncă după criteriul de sex, au dreptul să reclame în scris cazurile la autoritățile publice, la Consiliul pentru egalitate, la Avocatul Poporului sau direct organelor de drept ori instanțelor de judecată, în modul prevăzut de lege.”.</p>	<p>Articolul 21². Depunerea plîngerilor</p> <p>Persoanele supuse formelor discriminării după criterii de sex, inclusiv încălcărilor demnității în muncă după criteriul de sex, au dreptul să reclame în scris cazurile la autoritățile publice, la Consiliul pentru egalitate, la Avocatul Poporului sau direct organelor de drept ori instanțelor de judecată, în modul prevăzut de lege.</p>
<p>Articolul 24¹.</p> <p>Prezenta lege transpune parțial Directiva 2004/113/CE a Consiliului din 13 decembrie 2004 de aplicare a principiului egalității de tratament între femei și bărbați privind accesul la bunuri și servicii și furnizarea de bunuri și servicii, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 373 din 21 decembrie 2004, și Directiva 2006/54/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 5 iulie 2006 privind punerea în aplicare a principiului egalității de șanse și al egalității de tratament între bărbați și femei în materie de încadrare în muncă și de muncă (reformă), publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 204 din 26 iulie 2007.</p>	<p>La articolul 24¹, cuvântul „parțial” se substituie cu cuvântul „total”.</p>	<p>Articolul 24¹.</p> <p>Prezenta lege transpune total Directiva 2004/113/CE a Consiliului din 13 decembrie 2004 de aplicare a principiului egalității de tratament între femei și bărbați privind accesul la bunuri și servicii și furnizarea de bunuri și servicii, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 373 din 21 decembrie 2004, și Directiva 2006/54/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 5 iulie 2006 privind punerea în aplicare a principiului egalității de șanse și al egalității de tratament între bărbați și femei în materie de încadrare în muncă și de muncă (reformă), publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 204 din 26 iulie 2007.</p>
<p>Legea nr. 158/2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public</p>		
<p>Articolul 29. Concursul pentru ocuparea funcției publice</p>	<p>art. 29 alineatul (1) va avea următorul cuprins:</p>	<p>Articolul 29. Concursul pentru ocuparea funcției publice</p>

<p>(1) Concursul pentru ocuparea funcției publice vacante sau temporar vacante are la bază principiile competiției deschise, transparenței, competenței și meritelor profesionale, precum și principiul egalității accesului la funcțiile publice pentru fiecare cetățean.</p>	<p>„(1) Concursul pentru ocuparea funcției publice vacante sau temporar vacante are la bază principiile competiției deschise, transparenței, competenței și meritelor profesionale, precum și principiul egalității de șanse și de tratament între bărbați și femei în ceea ce privește accesul la încadrare în funcția publică.”.</p>	<p>(1) Concursul pentru ocuparea funcției publice vacante sau temporar vacante are la bază principiile competiției deschise, transparenței, competenței și meritelor profesionale, precum și principiul egalității de șanse și de tratament între bărbați și femei în ceea ce privește accesul la încadrare în funcția publică.</p>
<p>Articolul 37. Procesul de dezvoltare profesională continuă (3) În procesul de dezvoltare profesională continuă a funcționarului public, autoritățile publice au obligația: a) de a asigura posibilități egale fiecărui funcționar public la instruire atât în țară, cât și peste hotare;</p>	<p>art. 37 alin. (3) lit. a), va avea următorul cuprins: „a) de a asigura egalitatea de șanse și tratament fiecărui funcționar public la instruire atât în țară, cât și peste hotare;”.</p>	<p>Articolul 37. Procesul de dezvoltare profesională continuă (3) În procesul de dezvoltare profesională continuă a funcționarului public, autoritățile publice au obligația: a) de a asigura egalitatea de șanse și tratament fiecărui funcționar public la instruire atât în țară, cât și peste hotare;</p>
<p>Legea nr. 92/2022 privind activitatea de asigurare sau de reasigurare</p>		
<p>-</p>	<p>Articolul 7 se completează cu alineatul (4¹) cu următorul cuprins: „(4¹) Menținerea în cadrul contractelor, a oricăror clauze care să determine, pentru persoana asigurată, diferențe în materie de prime și beneficii ca urmare a costurilor legate de sarcină și maternitate este interzisă.”.</p>	<p>Articolul 7. Prima de asigurare Articolul 7. Prima de asigurare</p> <p>(1) Plata primei de asigurare se face integral sau în rate plătibile la termenele scadente agreeate în contract, la sediul societății de asigurare sau al reprezentanților săi, dacă în contractul de asigurare nu se prevede altfel.</p> <p>(2) În cazul asigurărilor obligatorii, primele de asigurare sunt calculate în conformitate cu legile speciale.</p> <p>(3) În cazul asigurărilor benevole (facultative), primele, tarifele și beneficiile de asigurare sunt calculate de societatea de asigurare. Mărimea concretă a primei de asigurare se stabilește în contractul de asigurare cu acordul părților.</p> <p>(4) Societăților de asigurare, la calcularea primelor, tarifelor și beneficiilor de asigurare, li</p>

		<p>se interzice stabilirea diferențiată a primelor, tarifelor și beneficiilor în baza criteriilor discriminatorii.</p> <p>(4¹) Menținerea în cadrul contractelor, a oricăror clauze care să determine, pentru persoana asigurată, diferențe în materie de prime și beneficii ca urmare a costurilor legate de sarcină și maternitate este interzisă.</p> <p>(5) Dovada plății primelor de asigurare o va face contractantul, înscrisul constatator fiind orice document probator al plății prevăzut de legislație.</p>
--	--	---

TABEL DE CONCORDANȚĂ

1	Directiva 2004/113/CE a Consiliului din 13 decembrie 2004 de aplicare a principiului egalității de tratament între femei și bărbați privind accesul la bunuri și servicii și furnizarea de bunuri și servicii, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 373/37 din 21.12.2004.				
2	Hotărârea Guvernului cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative (accesul egal pentru femei și bărbați la bunuri și servicii)				
3	Parțial compatibil				
Actul uniunii Europene	Proiectul de act normativ național	Gradul de compatibilitate	Diferențele	Observațiile	Autoritatea/persoana responsabilă
CAPITOLUL I DISPOZIȚII GENERALE					
<p><i>Articolul 1</i> Obiectul Prezenta directivă are ca obiect formarea unui cadru pentru combaterea discriminării pe criterii de sex în ceea ce privește accesul la bunuri și servicii și furnizarea de bunuri și servicii, în vederea punerii în aplicare, în statele membre, a principiului egalității de tratament între bărbați și femei.</p>	<p>În Republica Moldova a fost adoptată Legea nr.5/2006 cu privire la asigurarea egalității de șanse între femei și bărbați (Legea nr.5/2006), care, în conformitate cu art. 1, urmărește scopul să asigure exercitarea drepturilor lor egale de către femei și bărbați în sfera politică, economică, socială, culturală, în alte sfere ale vieții, drepturi garantate de Constituția Republicii Moldova, în vederea prevenirii și eliminării tuturor formelor de discriminare după criteriul de sex.</p>	Compatibil		<p>Legea nr.5/2006, este legea specială potrivită care, urmărind, inclusiv scopul „să asigure exercitarea drepturilor lor egale de către femei și bărbați în sfera [...] <i>economică, socială, [...] în alte sfere ale vieții [...]</i>”, va fi capabilă (cu unele completări de rigoare) să acopere dezideratul urmărit de Directiva 2004/113/CE a Consiliului din 13 decembrie 2004 de aplicare a principiului egalității de tratament între femei și bărbați privind accesul la bunuri și servicii și furnizarea de bunuri și servicii (<i>în continuare Directiva 2004/113CE</i>) de a forma un cadru pentru combaterea discriminării pe criterii de sex în ceea ce privește accesul la bunuri și servicii și furnizarea de bunuri și servicii. Caracterul omogen al obiectivelor Directivei 2004/113CE și Legii nr.5/2006, dar și sfera de reglementare mai îngustă a Directivei 2004/113CE nu favorizează ideea unui act normativ distinct de transpunere la nivel național a Directivei.</p>	Ministerul Muncii și Protecției Sociale
<p><i>Articolul 2</i> Definiții În sensul prezentei directive, se aplică următoarele definiții: (a) „discriminare directă”: situația în care o persoană este tratată, din rațiuni de</p>	<p>În art.2 al Legii nr.5/2006 se dă definiția „<i>discriminare directă după criteriul de sex</i> – orice acțiune care, în situații similare, discriminează o persoană în comparație cu o altă persoană de alt sex, inclusiv din cauza</p>	Parțial compatibil	Definiția din Directiva 2004/113CE este cu domeniu de aplicare mai larg (în Directivă se menționează despre situație, care poate fi condiționată atât de acțiuni, cât și de inacțiuni sau omisiuni, în timp ce, definiția din Legea nr. 5/2006 indică doar		Ministerul Muncii și Protecției Sociale

<p>sex, într-un mod mai puțin favorabil decât este, a fost sau va fi tratată o altă persoană, într-o situație comparabilă;</p>	<p>sarcinii, maternității sau paternității;”.</p>		<p>acțiunile ca metodă de discriminare), prin urmare, considerăm că este binevenită transpunerea normei din Directiva 2004/113CE în Legea nr.5/2006.</p> <p>Totodată, noțiunea din Legea nr.5/2006 include specificarea expresă a sarcinii, maternității sau paternității, drept componentă a discriminării directe, fapt care se coroborează cu prevederile pct. (20) din Preambul și art.4 ale Directivei 2004/113CE.</p> <p>Prin urmare, considerăm necesară o redacție nouă a definiției, având la bază definiția din Directiva 2004/113CE, completată cu textul de referință din definiția prevăzută în Legea nr.5/2006, după cum urmează:</p> <p><i>„ discriminare directă după criteriul de sex - situația în care o persoană este tratată, din rațiuni de sex, inclusiv din cauza sarcinii, maternității sau paternității, într-un mod mai puțin favorabil decât este, a fost sau va fi tratată o altă persoană, într-o situație comparabilă;”;</i></p> <p>Anticipând eventuale observații precum că, nu este asigurată preluarea (transpunerea) intactă a textului Directivei la completarea actului legislativ național, considerăm relevant să reiterăm poziția Ministerului Justiției, oficializate în Avizul nr.03/8499 din 06.07.2016 la proiectul de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr.358/2016 (inclusiv de completare a Legii nr.5/2006 cu art. 12¹) -</p>		
--	---	--	--	--	--

<p>(b), „discriminare indirectă”: situația în care o dispoziție, un criteriu sau o practică aparent neutre ar dezavantaja în special persoanele de un anumit sex, în raport cu persoanele de alt sex, cu excepția cazului în care această dispoziție, acest criteriu sau această practică sunt obiectiv justificate de un scop legitim și în care mijloacele pentru atingerea acestui scop sunt corespunzătoare și necesare;</p>	<p>În art.2 al Legii nr.5/2006 se dă definiția „discriminare indirectă după criteriul de sex – orice acțiune, regulă, criteriu sau practică identică pentru femei și bărbați, dar cu efect ori rezultat inegal pentru unul dintre sexe, cu excepția acțiunilor afirmative;</p>	<p>Parțial compatibil</p>	<p>„directivele Uniunii Europene nu impun statelor obligația de a prelua sau a utiliza terminologia stabilită în aceste directive, ci doar de a ține cont de cerințele reglementărilor care se conțin în astfel de instrumente.”.</p> <p>Analogic celor menționate <i>supra</i>, definiția din Directiva 2004/113CE este cu aplicare mai largă, în comparație cu definiția similar din Legea nr.5/2006), prin urmare, considerăm că este binevenită transpunerea normei din Directiva 2004/113CE în Legea nr.5/2006. Totodată, textul definiției care explică condițiile de aplicare a excepției, indică, considerăm, destul de clar specificația acțiunilor afirmative din noțiunea Legii nr.5/2006. Prin urmare, considerăm binevenită transpunerea definiției din Directiva 2004/113CE în Legea nr.5/2006, după cum urmează: <i>„ discriminare indirectă după criteriul de sex - situația în care o dispoziție, un criteriu sau o practică aparent neutre ar dezavantaja în special persoanele de un anumit sex, în raport cu persoanele de alt sex, cu excepția cazului în care această dispoziție, acest criteriu sau această practică sunt obiectiv justificate de un scop legitim și în care mijloacele pentru atingerea acestui scop sunt corespunzătoare și necesare;”;</i></p>		
--	--	---------------------------	---	--	--

<p>(c) „hărțuire”: situația în care survine un comportament nedorit legat de sexul unei persoane, având ca obiect sau ca efect atingerea demnității unei persoane și crearea unui mediu intimidant, ostil, degradant, umilitor sau ofensator;</p>	<p>În art.2 al Legii nr.5/2006 nu se dă definiția „hărțuire”. Cadrul legislativ al RM prevede noțiunea „hărțuire” în art.2 al Legii nr.121/2012 cu privire la asigurarea egalității. În redacția Legii nr.2/2023 pentru modificarea unor acte normative (revizuirea cadrului normativ privind nediscriminarea și asigurarea egalității), definiția are următorul text: <i>hărțuire</i> –orice comportament nedorit care conduce la crearea unui mediu intimidant, ostil, degradant, umilitor sau ofensator, având drept scop sau efect lezarea demnității unei persoane pe baza criteriilor protejate, reale sau presupuse;</p>	<p>Compatibil</p>		<p>Precum se vede din redacția definițiilor „hărțuire”, oferite de Directiva 2004/113CE și Legea nr.121/2012, textul ambelor definiții, chiar dacă conțin devieri neînsemnate de ordin redacțional, în esența lor sunt identice, conțin integral toate elementele de conținut. Astfel, considerăm că definiția „hărțuire”, oferită de Directiva 2004/113CE se reproduce integral în legislația națională, adică în art.2 din Legea nr.121/2012 și nu vedem necesitatea de operat modificări și completări în legislația națională. Ori, este important de reținut că, potrivit art. 1 al Legii nr.121/2012 legii, scopul și domeniul de aplicare a acestei legi este prevenirea și combaterea discriminării, precum și asigurarea egalității tuturor persoanelor aflate sub jurisdicția RM în sferile politică, economică, socială, culturală și alte sfere ale vieții, fără deosebire de rasă, culoare, origine națională, etnică și socială, statut social, cetățenie, limbă, religie sau convingeri, vârstă, sex, identitate de gen, statut matrimonial, orientare sexuală, dizabilitate, stare de sănătate, statut HIV, opinie, apartenență politică, avere, naștere sau orice alt criteriu. Prin urmare, deși are o sferă vastă de aplicare, legea acoperă și combaterea discriminării după criterii de sex.</p> <p>Reiterăm și cu această ocazie poziția Ministerului Justiției, precum că <i>„directivele Uniunii Europene nu impun statelor obligația de a prelua sau a utiliza terminologia stabilită în aceste directive, ci doar de a ține cont de cerințele reglementărilor care se conțin în astfel de instrumente.”</i>. În această privință Directiva 2004/113CE se regăsește integral în cadrul normativ al RM. Totodată, este relevant de menționat și faptul că redacția actuală a definiției „hărțuire” din Legea nr.121/2012 a fost</p>	
---	---	-------------------	--	---	--

<p>(d) „hărțuire sexuală”: situația în care survine un comportament nedorit cu conotație sexuală, cu manifestări fizice, verbale sau nonverbale, având ca obiect sau ca efect atingerea demnității unei persoane și, în special, crearea unui mediu intimidant, ostil, degradant, umilitor sau ofensator.</p>	<p>În art.2 al Legii nr.5/2006 se dă definiția <i>hărțuire sexuală</i> – manifestare a unui comportament fizic, verbal, nonverbal sau a altor acțiuni de natură sexuală care conduc la crearea unui mediu intimidant, ostil, degradant, umilitor sau ofensator, având drept scop sau efect lezarea demnității unei persoane;</p>	<p>Compatibil</p>		<p>revizuită prin Legea nr.2/2023 (revizuirea cadrului normativ privind nediscriminarea și asigurarea egalității), iar potrivit art. 64 alin. (3) al Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative, propunerile privind modificarea unui act normativ nu se prezintă, de regulă, mai devreme de 6 luni de la data intrării în vigoare a actului respectiv.</p> <p>Analogic celor menționate <i>supra</i>, textul definițiilor din Directiva 2004/113CE și Legea nr.5/2006, chiar dacă conțin devieri neînsemnate de ordin redacțional, în esența lor sunt identice, conțin integral toate elementele de conținut.</p> <p>Astfel, considerăm că definiția „hărțuire sexuală”, oferită de Directiva 2004/113CE se reproduce integral în legislația națională, adică în art.2 din Legea nr.5/2006 și nu vedem necesitatea de operat modificări și completări în legislația națională.</p> <p>Reiterăm poziția Ministerului Justiției al Republicii Moldova, precum că „<i>directivele Uniunii Europene nu impun statelor obligația de a prelua sau a utiliza terminologia stabilită în aceste directive, ci doar de a ține cont de cerințele reglementărilor care se conțin în astfel de instrumente.</i>”. În această privință Directiva 2004/113CE se regăsește integral în cadrul normativ al RM.</p> <p>Totodată, este relevant de menționat și faptul că redacția actuală a definiției „hărțuire sexuală” din Legea nr.5/2006 a fost revizuită prin Legea nr.74/2023 pentru modificarea unor acte normative, iar potrivit art. 64 alin. (3) al Legii nr. 100/2017, propunerile privind modificarea unui act normativ nu se prezintă, de regulă, mai devreme de 6 luni de la data intrării în vigoare a actului respectiv.</p>	
---	--	-------------------	--	---	--

<p>Articolul 3 Domeniul de aplicare (1) În limitele competențelor conferite Comunității, prezenta directivă se aplică tuturor persoanelor ce furnizează bunuri și servicii care sunt la dispoziția publicului independent de persoana implicată, atât pentru sectorul public, cât și pentru cel privat, inclusiv organismele publice, și care sunt oferite în afara sferei vieții private și familiale, precum și tranzacțiilor care se desfășoară în acest cadru.</p> <p>(2) Prezenta directivă nu aduce atingere libertății individuale de a alege un cocontractant, cu condiția ca alegerea cocontractantului să nu se bazeze pe sexul celui interesat/celei interesate.</p>	<p>Potrivit art.12¹ alin.(1) al Legii nr. 5/2006, persoanele care furnizează bunuri și servicii pentru sectorul public și cel privat, inclusiv instituțiile publice și serviciile oferite în afara sferei vieții private și familiale, asigură accesul la bunuri și servicii și furnizarea acestora respectând <i>principiul egalității de tratament între femei și bărbați</i>.</p> <p>În corespundere cu definiția de la art.2 al Legii nr.5/2006 - <i>principiul egalității între femei și bărbați</i>, este principiu ce prevede egalitatea între femei și bărbați în ceea ce privește drepturile, oportunitățile și responsabilitățile în toate domeniile vieții.</p> <p>Art.1 al Codului civil al Republicii Moldova, nr.1107 din 06.06.2002, care reglementează principiile legislației civile, stabilește că legislația civilă este întemeiată pe recunoașterea egalității participanților la raporturile reglementate de ea, recunoașterea libertății contractuale, protecția bunei-credințe, protecția consumatorului, recunoașterea inadmisibilității imixtiunii în afacerile private, necesității de realizare liberă a drepturilor civile, de garantare a restabilirii persoanei în drepturile în care a fost lezată și de apărare a lor de către</p>	<p>Compatibil</p> <p>Parțial compatibil</p>	<p><i>Având în vedere caracterul restrictiv al normei alin.(2) din art.3 al Directivei 2004/113CE se propune completarea art.12¹ al Legii nr.5/2006 cu alin. (1¹), în următoarea redacție:</i></p> <p><i>„ (1¹) Persoana care furnizează bunuri și servicii în sensul alineatului (1) beneficiază de libertatea individuală de a alege un cocontractant, cu condiția ca alegerea cocontractantului să nu se bazeze pe sexul celui interesat/celei interesate.”.</i></p> <p>În acest fel, considerăm, va fi realizat dezideratul de transpunere a prevederilor Directivei 2004/113CE în legislația națională.</p>	<p>Precum se vede din textul normelor invocate, reglementările de la art.3 alin.(1) ale Directivei 2004/113CE se reproduc în totalitate în art.12¹ alin. (1) al Legii nr.5/2006, cu devieri irelevante de ordin redacțional, dar, de fapt elucidează integral elementele de conținut.</p> <p>Deci, conchidem că norma oferită de art.3 alin.(1) al Directivei 2004/113CE se reproduce integral în legislația națională, adică în art.12¹ alin. (1) al Legii nr.5/2006 și nu este necesitate de operat careva modificări și completări, la acest capitol, în legislația națională.</p>	<p>Ministerul Muncii și Protecției Sociale</p>
---	---	---	---	---	--

<p>(3) Prezenta directivă nu se aplică nici conținutului mijloacelor de informare și al publicității, nici educației.</p> <p>(4) Prezenta directivă nu se aplică problemelor privind ocuparea forței de muncă și munca. Directiva nu se aplică problemelor referitoare la activitatea independentă, în măsura în care acestea sunt reglementate de alte acte legislative comunitare.</p>	<p>organele de jurisdicție competente. Drepturile civile pot fi limitate prin lege organică doar în temeiurile prevăzute de Constituția RM Moldova. Potrivit art.54 alin.(2) al Constituției, exercițiul drepturilor și a libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare [...] în scopul [...] protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane[...].</p> <p>Potrivit art.12¹ alin.(5) al Legii nr.5/2006, prevederile prezentului articol (<i>Articolul 12¹. Accesul egal la bunuri și servicii și furnizarea de bunuri și servicii</i>) nu se referă la domeniul ocupării forței de muncă și muncii, la activitatea individuală de întreprinzător, la profesiile conexe justiției, educației, la conținutul mijloacelor de informare și publicitate, în măsura în care acestea sunt reglementate de alte acte legislative.</p>	<p>Compatibil</p>		<p>Analizate împreună alineatele (3) și (4) din art.3 al Directivei 2004/113CE (deoarece ambele alineate conțin norme despre domeniile neacoperite de Directivă) se constată că aceste norme se regăsesc integral în textul art.12¹ alin.(5) al Legii nr.5/2006. Prin urmare, este inoportună transpunerea prevederilor de referință ale Directivei 2004/113CE în legislația națională.</p>	
<p>Articolul 4 Principiul egalității de tratament</p>	<p>Legea nr.5/2006 operează cu noțiuni, definițiile cărora se</p>	<p>Parțial compatibil</p>	<p>Expresia „<i>principiul egalității de tratament</i>”, utilizată în</p>		

<p>(1) În sensul prezentei directive, principiul egalității de tratament între bărbați și femei înseamnă:</p> <p>(a) că nu poate exista o discriminare directă pe criterii de sex, inclusiv un tratament mai puțin favorabil al femeii pe motive de sarcină și maternitate; că nu poate exista o discriminare indirectă bazată pe sex.</p>	<p>conțin în art.2, după cum urmează:</p> <p><i>egalitate între femei și bărbați</i> – egalitate în drepturi, șanse egale în exercitarea drepturilor, participare egală în toate sferele vieții, tratate egale a femeilor și bărbaților;</p> <p><i>principiul egalității între femei și bărbați</i> – principiu ce prevede egalitatea între femei și bărbați în ceea ce privește drepturile, oportunitățile și responsabilitățile în toate domeniile vieții;</p> <p><i>abordare complexă a egalității între femei și bărbați</i> – integrare a principiului egalității între femei și bărbați în politicile și în programele din toate domeniile și la toate nivelurile de adoptare și aplicare a deciziilor;</p>		<p>Directivei 2004/113CE dezvoltă caracteristici aplicative, elucidează un model de conduită.</p> <p>În aspect semantic această expresie nu coroborează integral cu expresiile care sunt utilizate în Legea nr.5/2006, deși persistă și multă similitudine.</p> <p>Astfel, noțiunea „<i>egalitate între femei și bărbați</i>” (care este, la rândul său parte integrantă a noțiunii „<i>principiul egalității între femei și bărbați</i>”), încadrează sintagma „tratate egale a femeilor și bărbaților”, care similar cu expresia din Directiva 2004/113CE dezvoltă un model de conduită. Însă în Legea nr.5/2006 nu este inclusă definiția sintagmei „tratate egale a femeilor și bărbaților”.</p> <p>Subsecvent, de menționat că sintagmele „<i>egalitate între femei și bărbați</i>” și „<i>principiul egalității între femei și bărbați</i>” sunt cuprinse în noțiunea „<i>abordare complexă a egalității între femei și bărbați</i>”. Într-o formulă sau alta aceste expresii sunt utilizate în textul Legii nr.5/2006, inclusiv normele care definesc subiecții raporturilor juridice în domeniu, în norme referitoare la cadrul instituțional și atribuțiile lor funcționale etc. Totodată, în art.12¹ al Legii nr.5/2006, (<i>Accesul egal la bunuri și servicii și furnizarea de bunuri și servicii</i>) se utilizează expresia „<i>principiul egalității de tratament</i>”, preluat din Directiva 2004/113CE.</p> <p>Prin urmare, în condițiile actuale și având în vedere dezideratul promovat de către Ministerul</p>		
--	--	--	---	--	--

Justiției precum că „*directivele Uniunii Europene nu impun statelor obligația de a prelua sau a utiliza terminologia stabilită în aceste directive, ci doar de a ține cont de cerințele reglementărilor care se conțin în astfel de instrumente*”, considerăm că transpunerea normei art.4 alin. (1) al Directivei 2004/113CE poate fi asigurată pe calea completării art.2 al Legii nr.5/2006, după noțiunea „*egalitate între femei și bărbați*” cu definiția noțiunii „*tratare egală a femeilor și bărbaților*” (care se conține în noțiunea „*egalitate între femei și bărbați*”), utilizând textul preluat din Directiva 2004/113CE și expunându-l în următoarea redacție:

„tratare egală a femeilor și bărbaților – neadmiterea oricărei situații de discriminare directă sau indirectă pe criterii de sex, inclusiv a tratamentului mai puțin favorabil al femeii pe motive de sarcină și maternitate;”.

Totodată, articolul 20 se completează cu litera a1) cu următorul cuprins:

„a¹) promovarea principiului egalității între femei și bărbați, inclusiv prin prisma asigurării egalității de tratament între femei și bărbați în accesarea de bunuri și servicii și în furnizarea de bunuri și servicii;”

Concomitent, în vederea asigurării principiilor de coerență și consecutivitatea, a normelor juridice, se propune ca alin. 2 din art. 12¹ să fie completat cu

<p>(2) Prezenta directivă nu aduce atingere dispozițiilor mai favorabile referitoare la protecția femeilor în ceea ce privește sarcina și maternitatea.</p>	<p>În corespundere cu art.5 al Legii nr. 5/2006, femeile și bărbații beneficiază de drepturi și libertăți egale, fiindu-le garantate și șanse egale pentru exercitarea lor.</p> <p>(6) Nu se consideră discriminatorii:</p> <p>a) măsurile de asigurare a unor condiții speciale femeii în perioada sarcinii, lăuziei și alăptării;</p> <p>d) acțiunile afirmative.</p> <p>Potrivit definiției de la art.2 a Legii nr.5/2006: <i>acțiuni afirmative</i> –acțiuni speciale temporare de accelerare a obținerii unei egalități reale între femei și bărbați, cu intenția de</p>	<p>Compatibil</p>	<p>următorul text: ”Pentru asigurarea egalității între bărbați și femei sunt admise acțiuni pozitive.”</p> <p>La recomandarea Cancelariei de stat, se propune și modificări ale Legii 158/2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public (după cum urmează:</p> <p>Articolul 29 alineatul (1) se expune în redacție nouă cu următorul cuprins:</p> <p>„(1) Concursul pentru ocuparea funcției publice vacante sau temporar vacante are la bază principiile competiției deschise, transparenței, competenței și meritelor profesionale, precum și principiul egalității de șanse și de tratament între bărbați și femei în ceea ce privește accesul la încadrare în funcția publică.”;</p> <p>Articolul 37 alineatul (3) lit. a) se expune în redacție nouă cu următorul cuprins:</p> <p>„ a) de a asigura egalitatea de șanse și tratament fiecărui funcționar public la instruire atât în țară, cât și peste hotare;”.</p>	<p>Norma art.4 alin.(2) a Directivei 2004/113CE este în corelație cu prevederile art.5 alin. (6), art.121 alin. (4) ale Legii nr.5/2006, respective se impune concluzia că nu este necesitate de modificări și completări în legislația națională.</p>	
---	--	-------------------	---	--	--

<p>(3) Hărțuirea și hărțuirea sexuală în sensul prezentei directive sunt considerate discriminări pe criterii de sex și sunt, prin urmare, interzise. Respingerea unor astfel de comportamente de către o persoană sau supunerea ei acestor comportamente nu poate fi folosită pentru a fundamenta o decizie care afectează această persoană.</p>	<p>eliminare și prevenire a discriminării ori a dezavantajelor ce rezultă din atitudinile, comportamentele și structurile existente.</p> <p><i>Conform art.12¹ alin.(4) al Legii nr.5/2006, (Accesul egal la bunuri și servicii și furnizarea de bunuri și servicii), menținerea în contracte a oricăror clauze care să determine pentru persoana asigurată diferențe în materie de prime și beneficii ca urmare a costurilor legate de sarcină și maternitate este interzisă. Prevederea dată nu afectează condițiile mai favorabile stabilite pentru femei în ceea ce privește sarcina și maternitatea.</i></p> <p><i>Legea nr. 5/2006 conține în art.2 noțiunea: „hărțuire sexuală – manifestare a unui comportament fizic, verbal, nonverbal sau a altor acțiuni de natură sexuală care conduc la crearea unui mediu intimidant, ostil, degradant, umilitor sau ofensator, având drept scop sau efect lezarea demnității unei persoane;”.</i></p> <p><i>În art.10 alin. (2) al Legea nr. 5/2006 este stabilit că, procedurile necesare asigurării egalității între femei și bărbați, precum și prevederile ce țin de prevenirea și combaterea hărțuirii sexuale la locul de</i></p>	<p>Compatibil</p>		<p>După cum se vede, în legislația națională acțiunile de hărțuire și hărțuirea sexuală de cele mai dese ori constituie o componentă a raporturilor de muncă. Aceasta, deoarece, din actele normative menționate se desprinde cu preponderență sintagmele „hărțuirea/hărțuirea sexuală la locul de muncă”, „angajații reclamă cazurile de hărțuire sexuală”, „hărțuirea sexuală în domeniul raporturilor de muncă”, „mediul de lucru protejat de hărțuire” etc.</p> <p>Aceiași situație se constată și în Legea nr.5/2006, care este legea specială în domeniul egalității de șanse a femeilor și bărbaților și care conține doar reglementări de combatere a hărțuirii la locul de muncă. În acest context, se propune reglementarea aspectului dat în proiectul de lege privind alinierea legislației naționale la recomandările C190/ILO.</p>	
---	--	-------------------	--	--	--

muncă se includ în contractele individuale de muncă, în contractele colective de muncă și în convențiile colective drept obligații ale angajatorului și ale angajatului.

Potrivit art.21² din Legea nr.5/2006 *angajații* autorităților publice au dreptul să reclame în scris cazurile de discriminare după criteriul de sex și/sau de hărțuire sexuală la unitatea gender din cadrul autorităților publice, sau la Consiliul pentru egalitate, la Avocatul Poporului sau direct în instanțele de judecată, în modul prevăzut de lege.

Codul muncii al Republicii Moldova prevede în art.1 noțiunea:

„*hărțuire sexuală* – manifestare a unui comportament fizic, verbal, nonverbal sau a altor acțiuni de natură sexuală care conduc la crearea unui mediu intimidant, ostil, degradant, umilitor sau ofensator, având drept scop sau efect lezarea demnității unei persoane;”.

În conformitate cu art. 5, litera b) din Codul muncii, unul dintre principiile de bază ale reglementării raporturilor de muncă și a altor raporturi legate nemijlocit de acestea este:

„b) interzicerea muncii forțate (obligatorii), a discriminării după orice criteriu și a hărțuirii sexuale în domeniul raporturilor de muncă;”.

	<p>Conform art.9 al Legii nr.121/2012 se interzice orice deosebire, excludere, restricție sau preferință pe baza criteriilor protejate, reale sau presupuse, care au drept scop sau efect limitarea sau subminarea egalității în domeniul educației.</p> <p>Se consideră discriminatorii acțiunile de hărțuire, săvârșite pe baza criteriilor protejate, reale sau presupuse etc.</p> <p>În conformitate cu art.3 din Legea nr.122/2018 privind avertizorii de integritate, <i>hărțuirea</i> sau alt tratament represiv, precum și amenințările cu astfel de acțiuni, constituie o modalitate de răzbunare, ca formă de discriminare la locul de muncă.</p> <p>Articolul 13 al Legii nr.105/2003 privind protecția consumatorilor, interzice practicile comerciale agresive. În corespundere cu art.13 alin. (13), o practică comercială este considerată ca fiind agresivă dacă această practică limitează sau este susceptibilă să limiteze considerabil libertatea de alegere sau comportamentul consumatorului mediu în privința produsului prin <i>hărțuire</i> sau constrângere etc.</p> <p><i>Codul de etică și conduită a funcționarului vamal</i>, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1161/2016 stabilește în obligația funcționarului vamal în relațiile cu publicul să fie echilibrat și nediscriminatoriu, tratând</p>				
--	--	--	--	--	--

<p>(4) Orice comportament constând în a-i impune cuiva să practice o discriminare directă sau</p>	<p>fiecare persoană în mod egal, respectându-i drepturile și demnitatea; să asigure egalitatea de tratament și să nu facă discriminare pe criterii de sex; să acționeze pentru crearea unui mediu de lucru protejat de apariția acțiunilor ce manifestă discriminare și hărțuire etc.</p> <p><i>Codul contravențional</i> stabilește în art.70² răspundere pentru <i>hărțuire</i>, adică manifestare a unui comportament fizic, verbal, nonverbal sau a altor acțiuni care conduc la crearea unui mediu intimidant, ostil, degradant, umilitor sau ofensator, având drept scop sau efect lezarea demnității unei persoane pe baza criteriilor de rasă, sex, identitate de gen, statut matrimonial, sau orice alt criteriu.</p> <p><i>Codul penal</i> stabilește în art.173 răspundere pentru <i>hărțuirea sexuală</i>, care se manifestă prin pretinderea unui act sexual sau a unei alte acțiuni cu caracter sexual prin comportamentul fizic, verbal sau nonverbal, dacă prin aceasta se creează o atmosferă neplăcută, ostilă, degradantă, umilitoare, <i>discriminatorie</i> sau insultătoare pentru victimă.</p> <p><i>Legea nr. 121/2012 stabilește în art. 2</i> noțiunea: <i>instigare la discriminare</i> – orice comportament prin care o persoană aplică presiuni sau</p>	<p>Parțial compatibil</p>	<p>Comportamentul evocat în art.4 alin. (4) al Directivei 2004/113CE este calificat în cadrul legislativ național drept <i>instigare la discriminare</i>.</p>		
---	---	---------------------------	---	--	--

<p>indirectă pe criterii de sex este considerată discriminare în sensul prezentei directive.</p>	<p>afișează o conduită intenționată în scopul discriminării unei terțe persoane pe baza criteriilor protejate, reale sau presupuse; Codul contravențional stabilește în art. 70¹, răspundere pentru <i>instigare la discriminare</i>, care se manifestă prin acțiuni intenționate, îndemnuri publice, diseminare a informației sau alte forme de informare a publicului, în formă scrisă, desen sau imagine, sau prin intermediul unui sistem informatic, îndreptate spre instigarea la discriminare pe motive de prejudecată, se sancționează...</p> <p>(2) Nu se consideră instigare la acțiuni de discriminare pe motive de prejudecată acțiunile făcute ca parte a unui discurs sau a dezbaterilor publice cu o justificare rezonabilă și obiectivă privind probleme de religie, educație, cercetare științifică obiectivă, inclusiv în contextul evenimentelor sau acțiunilor artistice.</p>		<p>Noțiunea „instigare la discriminare” este prevăzută în art.2 al Legii nr.121/2012. Nici în această lege și nici în alt act legislativ național nu a fost inclusă vreo normă care ar interzice acest comportament. Doar a fost completat Codul contravențional cu articolul 70¹, care stabilește răspundere contravențională pentru instigare la discriminare.</p> <p>În atare condiții, propunem ca, pentru asigurarea transpunerii în legislația națională a prevederilor art.4 alin. (4) al Directivei 2004/113CE, este necesară completarea art.5 al Legii nr. 5/2006 cu un alineat nou - alineatul (4¹) care, va reproduce textul din art.4 alin.(4) al Directivei 2004/113CE și va avea următoarea redacție:</p> <p>„(4¹) <i>Orice comportament constând în a-i impune cuiva să practice o discriminare directă sau indirectă pe criterii de sex este considerat instigare la discriminare și este interzis.</i>”.</p> <p>Soluția propusă de completare a art.5 din Legea nr.5/2006, care are un caracter mai general, dar nu a art.12¹ al Legii nr.5/2006, care reglementează segmentul raporturilor juridice acoperite exclusiv de Directiva 2004/113CE, se explică prin faptul, că astfel de comportament (instigarea la discriminare) poate să se manifestă și pe dimensiunile neacoperite de Directivă, adică nu doar în domeniul accesului la bunuri și servicii și al furnizării de bunuri și servicii, ci și, bunăoară, în sfera muncii etc.</p>		
--	--	--	--	--	--

<p>(5) Prezenta directivă nu exclude diferențele de tratament în cazul în care furnizarea bunurilor și serviciilor destinate exclusiv sau în mod esențial membrilor unuia dintre sexe se justifică printr-un scop legitim și dacă mijloacele de atingere ale acestui scop sunt corespunzătoare și necesare.</p>	<p>Conform art.12¹ alin.(2) al Legii nr.5/2006, diferențele de tratament se admit în cazul în care furnizarea bunurilor și serviciilor destinate unui anumit sex este justificată de un interes legitim.</p>	<p>Compatibil</p>	<p>În acest fel, concomitent cu transpunerea în legislația națională a Directivei 2004/113CE au fost create condiții de protecție împotriva acestui procedeu discriminatoriu, ce poate avea loc și în alte relații, care depășesc domeniul de aplicare al Directivei 2004/113CE.</p>	<p>Analiza comparativă a textului normelor invocate, permite concluzia că, reglementările de la art.4 alin.(5) ale Directivei 2004/113CE se reproduc practic în totalitate în art.12¹ alin. (2) al Legii nr.5/2006, cu unele devieri irelevante de ordin redacțional, dar, care nu afectează elementele de conținut. Deci, norma art.4 alin.(5) a Directivei 2004/113CE se reproduce integral în legislația națională, adică în art.12¹ alin. (2) al Legii nr.5/2006 și nu este necesitate de operat careva modificări și completări, la subiect, în legislația națională.</p>	
<p><i>Articolul 5</i> Factori actuariali (1) Statele membre veghează pentru ca, în toate noile contracte încheiate după 21 decembrie 2007, utilizarea sexului ca factor în calculul primelor și prestațiilor în domeniul serviciilor de asigurare și al serviciilor financiare conexe să nu ducă la crearea, pentru cei asigurați, a unor diferențe în materie de prime și prestații. (2) Sub rezerva alineatului (1), statele</p>	<p>În conformitate cu art. 1828 al <i>Codului civil al RM</i>, utilizarea genului (inclusiv a stării de sarcină sau maternitate) ca factor în calcularea primelor și prestațiilor nu trebuie să ducă la crearea unor diferențe în materie de prime percepute și prestații executate, cu excepțiile prevăzute de actele normative din domeniul asigurărilor. Dacă contractul de asigurare cuprinde condiții care încalcă cerințele prevăzute, aceste condiții se vor înlocui de drept cu condiții nediscriminatorii. Orice clauză contrară este nulă. Dacă contractul de</p>	<p>Parțial compatibil</p>	<p>Norma art.5 a Directivei 2004/113CE este în corelație deplină cu prevederile art.12¹ alin. (3)-(4) ale Legii nr.5/2006, cu prevederile art.1828 al <i>Codului civil</i> și cu art.7 al Legii nr. 92/2022.</p>		<p>Ministerul Muncii și Protecției Sociale</p>

<p>membre pot decide, înainte de 21 decembrie 2007, să autorizeze diferențe proporționale în materie de prime și prestații pentru cei asigurați, în cazul în care sexul reprezintă un factor determinant în evaluarea riscurilor, pe baza datelor actuariale și statistice pertinente și precise. Statele membre în cauză informează Comisia cu privire la acestea și veghează ca datele precise privind utilizarea sexului ca factor actuarial determinant să fie colectate, publicate și actualizate periodic. Aceste state membre reexaminează decizia lor în termen de cinci ani după 21 decembrie 2007, ținând seama de raportul Comisiei menționat la articolul 16, și transmit Comisiei rezultatele acestei reexaminări.</p> <p>(3) În orice caz, cheltuielile legate de sarcină și maternitate nu determină, pentru cei asigurați, diferențe în materie de prime și prestații.</p> <p>Statele membre pot amâna punerea în aplicare a măsurilor necesare pentru a se conforma prezentului</p>	<p>asigurare cuprinde condiții care încalcă cerințele prevăzute, contractantul are dreptul la rezoluțiunea asigurării. Notificarea de rezoluțiune trebuie să fie comunicată asiguratorului în cel mult 2 luni după ce contractantul a cunoscut încălcarea.</p> <p><i>Articolul 7 al Legii nr. 92/2022 privind activitatea de asigurare sau de reasigurare</i>, plata primei de asigurare se face integral sau în rate plătibile la termenele scadente agreeate în contract, la sediul societății de asigurare sau al reprezentanților săi, dacă în contractul de asigurare nu se prevede altfel.</p> <p>În cazul asigurărilor obligatorii, primele de asigurare sunt calculate în conformitate cu legile speciale.</p> <p>În cazul asigurărilor benevole (facultative), primele, tarifele și beneficiile de asigurare sunt calculate de societatea de asigurare. Mărirea concretă a primei de asigurare se stabilește în contractul de asigurare cu acordul părților. Societăților de asigurare, la calcularea primelor, tarifelor și beneficiilor de asigurare, li se interzice stabilirea diferențiată a primelor, tarifelor și beneficiilor în baza criteriilor discriminatorii.</p> <p>Dovada plății primelor de asigurare o va face contractantul, înscrisul</p>		<p>În Legea nr. 92/2022 în art.7 după alin.(4) se va completa cu alin.(4¹) cu următorul cuprins:</p> <p>„(4¹) Menținerea în cadrul contractelor, a oricăror clauze care să determine, pentru persoana asigurată, diferențe în materie de prime și beneficii ca urmare a costurilor legate de sarcină și maternitate este interzisă.”</p>		
--	---	--	--	--	--

<p>alineat în termen de cel mult doi ani după 21 decembrie 2007. În acest caz, statele membre în cauză informează de îndată Comisia cu privire la aceasta.</p>	<p>constatator fiind orice document probator al plății prevăzut de legislație. Conform art.12¹ alin. (3)-(4) ale Legii nr.5/2006, se interzice discriminarea persoanei asigurate pe criteriu de sex prin stabilirea diferențiată a primelor, tarifelor și beneficiilor în cadrul activității de asigurare (reasigurare) și al serviciilor financiare conexe. Menținerea în contracte a oricăror clauze care să determine pentru persoana asigurată diferențe în materie de prime și beneficii ca urmare a costurilor legate de sarcină și maternitate este interzisă. Prevederea dată nu afectează condițiile mai favorabile stabilite pentru femei în ceea ce privește sarcina și maternitatea.</p> <p>Legea nr. 156/1998 privind sistemul unic de pensii</p>	<p>Compatibil</p>		<p>Casa Națională de Asigurări Sociale are misiunea de a realiza politicile sociale ale statului orientate spre garantarea drepturilor sociale ale cetățenilor prin administrarea sistemului public de asigurări sociale și gestionarea bugetului asigurărilor sociale de stat. Or, prestațiile de asigurări sociale de stat se stabilesc și se achită exclusiv reieșind din principiul contributivității la sistemul public de asigurări sociale.</p> <p>În atare circumstanțe, modificarea art.5 a Directivei 2004/113CE prin completarea Legii nr.156/1998 privind sistemul public de pensii, nu este relevantă, deoarece scopul legii este de a asigura cu pensii toate persoanele care au contribuit la sistemul public de pensii, iar prevederile acesteia către anul 2028 aduc egalarea vârstei de pensionare pentru bărbați și femei la 63 de ani.</p>	
--	---	-------------------	--	--	--

	<p>Legea nr. 499/1999 privind alocațiile sociale de stat pentru unele categorii de cetățeni</p>	Parțial compatibil	<p>Pentru asigurarea transpunerii depline se propune completarea articolului 2 al Legii nr. 499/1999 se completează cu alineatul (3) cu următorul cuprins: „(3) La stabilirea dreptului la alocație se aplică principiul egalității de tratament între femei și bărbați.”</p>		
<p><i>Articolul 6</i> Acțiunea pozitivă În vederea asigurării unei depline egalități între bărbați și femei în practică, principiul egalității de tratament nu împiedică un stat membru să mențină sau să adopte măsuri specifice destinate prevenirii sau compensării dezavantajelor legate de sex.</p>	<p>Legea nr.5/2006 folosește noțiunea „acțiuni afirmative” pentru situațiile care impun măsuri specifice de a preveni sau compensa dezavantajele legate de sex. Astfel, conform definiției de la art.2 al Legii nr.5/2006, în sensul legii, următoarele noțiuni principale semnifică: <i>acțiuni afirmative</i> – acțiuni speciale temporare de accelerare a obținerii unei egalități reale între femei și bărbați, cu intenția de eliminare și prevenire a discriminării ori a dezavantajelor ce rezultă din atitudinile, comportamentele și structurile existente; Potrivit alin. (6) art.5 al Legii nr.5/2006, nu se consideră discriminatorii: a) măsurile de asigurare a unor condiții speciale femeii în perioada sarcinii, <u>lăuziei și alăptării</u>; d) acțiunile afirmative. Într-o anumită măsură acest aspect este reglementat în art.12¹ alin. (2) din lege, potrivit căruia, diferențele de</p>	Parțial compatibil	<p><i>Din cele analizate, rezultă că norma art.5 a Directivei 2004/113CE este într-o relativă corelație cu noțiunea specificată în Legea nr. 5/2006 și într-o formă mai avansată de corelație cu noțiunea din Legea nr.121/2012, expusă în redacția aprobată prin Legea nr.2/2013.</i> În vederea asigurării transpunerii în legislația națională a prevederilor art.6 al Directivei 2004/113CE, considerăm, că este necesară operarea unor modificări și completări în Legea nr.5/2006 după cum urmează: -de expus în redacție nouă noțiunea „acțiuni afirmative” , prin introducerea termenului de acțiuni pozitive și excluderea termenului de acțiuni afirmative „<i>acțiuni pozitive – adoptarea sau menținerea unor măsuri specifice provizorii, destinate prevenirii sau compensării dezavantajelor legate de sex în vederea asigurării în practică a unei depline egalități între bărbați și femei.</i>”; - în art.5 alin.(6) lit.d) și în art.13 alin.(3), de substituit sintagma</p>		Ministerul Muncii și Protecției Sociale

	<p>tratament se admit în cazul în care furnizarea bunurilor și serviciilor destinate unui anumit sex este justificată de un interes legitim.</p> <p>Deși este un domeniu neacoperit de Directiva 2004/113CE, de menționat că potrivit alin. (2) art.13 al Legii nr.5/2006 (Accesul egal la educație), instituțiile prevăzute la alin.(1) nu pot stabili principii de admitere bazate pe restricții directe ori indirecte după criteriul de sex, cu excepția cazurilor stipulate în prezenta lege. Prin derogare de la alin. (2), statul, prin intermediul instituțiilor de învățământ și educație, va întreprinde <i>acțiuni afirmative</i> de promovare a participării echilibrate a femeilor și bărbaților la exercitarea profesiilor specifice unde se atestă suprareprezentarea persoanelor de un anumit sex.</p> <p>Legea nr.121/2012 folosește noțiunea „măsuri pozitive” pentru situațiile care impun acțiuni specifice de a preveni sau compensa dezavantajele legate de sex.</p> <p>Astfel, definiția „măsuri pozitive” de la art.2 al Legii nr.121/2012, în redacția Legii nr.2/2013, are următorul text: <i>măsuri pozitive</i> – acțiuni speciale provizorii luate până la asigurarea deplinei egalități și care au menirea să prevină sau să compenseze dezavantajele legate de criterii protejate;</p>		<p>„acțiuni afirmative” cu sintagma „<i>acțiuni pozitive</i>”;</p> <p>- alineatul (2) din art.12¹ se completează cu o propoziție, având următorul text: <i>„Pentru asigurarea egalității între bărbați și femei sunt admise acțiuni pozitive.”.</i></p> <p>Articolul 13, la alineatul (3) cuvântul „afirmative” se substituie cu cuvântul „pozitive”;</p> <p>Soluția propusă de revizuire (și menținere) a noțiunii „<i>acțiuni pozitive</i>” din Legea nr.5/2006, în condițiile când deja este în Legea nr.121/2012 noțiunea „măsuri pozitive”, aproape identică după sens cu norma Directivei 2004/113CE, se explică prin faptul că, Legea nr.5/2006 este o lege specială, în raport cu Legea nr.121/2012. Ori, Legea nr.5/2006 reglementează raporturi juridice exclusiv din perspectiva combaterii discriminării după criterii de sex, similar domeniului de acoperire al Directivei 2004/113CE. Prin urmare, în cazul dat nu este vorba despre reglementări cu același obiect de reglementare, asta fiind una din condițiile prescrie art.55 alin. (1) din Legea nr.100/2017.</p> <p>Totodată, urmează de reținut și faptul că, norma art.55 alin. (1) din Legea nr.100/2017 nu are caracter imperativ, fapt care rezultă din expresia „de regulă”, care lasă o marjă de discreție, iar în cazul nostru este îndreptățită, având în vedere domeniul de acoperire al Directivei 2004/113CE.</p>		
--	--	--	---	--	--

	<p>În conformitate cu art.5 al Legii nr.121/2012 discriminarea poate fi eliminată prin următoarele modalități:</p> <p>a) prevenirea oricăror fapte discriminatorii prin instituirea unor măsuri speciale, inclusiv a unor <i>măsuri pozitive</i> de protecție a persoanelor aflate în condiții dezavantajoase față de alte persoane. Măsurile pozitive se vor aplica pînă la instituirea egalității și includerea socială a persoanelor sau grupurilor de persoane aflate într-o poziție dezavantajată față de alte persoane;</p>				
<p><i>Articolul 7</i> Cerințe minime (1) Statele membre pot adopta sau menține dispoziții mai favorabile pentru protecția principiului egalității de tratament între femei și bărbați decât cele prevăzute de prezenta directivă. (2) Punerea în aplicare a prezentei directive nu poate în nici un caz să constituie un motiv pentru reducerea nivelului de protecție împotriva discriminării, deja acordat de statele membre în domeniile reglementate de prezenta directivă.</p>					

<p><i>Articolul 8</i> Apărarea drepturilor (1) Statele membre veghează ca proceduri judiciare și/sau administrative, inclusiv, atunci când se consideră adecvat, proceduri de conciliere, menite să ducă la respectarea obligațiilor care rezultă din prezenta directivă, să fie accesibile tuturor persoanelor care se consideră lezate de nerespectarea, în ceea ce le privește, a principiului egalității de tratament, chiar după ce relațiile în care se presupune că s-a produs discriminarea au luat sfârșit.</p>	<p>În conformitate cu <i>art.5 al Legii nr.5/2006</i>, în Republica Moldova, femeile și bărbații beneficiază de drepturi și libertăți egale, fiindu-le garantate și șanse egale pentru exercitarea lor. (5) <i>Actul juridic care</i> conține prevederi discriminatorii după criteriul de sex se declară nul de către instanța de judecată. Articolul 12¹. Accesul egal la bunuri și servicii și furnizarea de bunuri și servicii (1) Persoanele care furnizează bunuri și servicii pentru sectorul public și cel privat, inclusiv instituțiile publice și serviciile oferite în afara sferei vieții private și familiale, asigură accesul la bunuri și servicii și furnizarea acestora respectând principiul egalității de tratament între femei și bărbați. (3) Se interzice discriminarea persoanei asigurate pe criteriu de sex prin stabilirea diferențiată a primelor, tarifelor și beneficiilor în cadrul activității de asigurare (reasigurare) și al serviciilor financiare conexe. (4) Menținerea în contracte a oricăror clauze care să determine pentru persoana asigurată diferențe în materie de prime și beneficii ca urmare a costurilor legate de sarcină și maternitate este interzisă. Articolul 15. Autoritățile abilitate cu atribuții în</p>	<p>Parțial compatibil</p>	<p>Din cele analizate, rezultă că norma art.8 alin.(1) a Directivei 2004/113CE este în mare parte în corelare cu prevederile legislației naționale. Totuși, analiza redacției art. 21² al Legii nr.5/2006 (Depunerea plîngerilor), scoate în evidență poziția avantajoasă a „angajaților autorităților publice” de a reclama în scris cazurile de discriminare după criteriul de sex și/sau de hărțuire, chiar dacă, din textul legii (bunăoară prevederile art. 12¹), nu doar persoanele angajate sunt cele care pot fi supuse discriminării după criteriul de sex. În vederea asigurării transpunerii în legislația națională a prevederilor art.8 a Directivei 2004/113CE propunem că este necesară operarea unor modificări și completări în art. 21² al Legii nr.5/2006 după cum urmează: - articolul 21² se expune în redacție nouă, având următorul text: „<i>Persoanele supuse formelor discriminării după criterii de sex, inclusiv încălcărilor demnității în muncă după criteriul de sex, au dreptul să reclame în scris cazurile la autoritățile publice în domeniu, Inspectoratul De Stat al Muncii, la Consiliul pentru egalitate, la Avocatul Poporului sau direct organelor de drept ori instanțelor de judecată, în modul prevăzut de lege.</i>”.</p>		<p>Ministerul Muncii și Protecției Sociale</p>
---	---	---------------------------	---	--	--

	<p>domeniul egalității între femei și bărbați sunt, inclusiv:</p> <ul style="list-style-type: none"> -autoritățile administrației publice locale (unitățile gender); -Consiliul pentru egalitate; -Avocatul Poporului. <p>Articolul 20. În cadrul autorităților administrației publice locale funcționează unități gender.</p> <p>(3) Unitatea gender:</p> <p>c) participă la examinarea petițiilor persoanelor juridice și ale persoanelor fizice asupra cazurilor de discriminare după criteriul de sex;</p> <p>Articolul 21. Avocatul Poporului asigură garantarea și respectarea egalității între femei și bărbați ca parte integrantă a drepturilor și libertăților constituționale ale omului, conform legislației.</p> <p>Articolul 21¹. Consiliul pentru egalitate asigură protecția împotriva discriminării și egalitatea tuturor persoanelor în conformitate cu legislația.</p> <p>Articolul 21². (Depunerea plîngerilor)</p> <p>Angajații autorităților publice au dreptul să reclame în scris cazurile de discriminare după criteriul de sex și/sau de hărțuire sexuală la unitatea gender din cadrul autorităților publice, la Consiliul pentru egalitate, la Avocatul Poporului sau direct în instanțele de judecată, în modul prevăzut de lege.</p>				
--	---	--	--	--	--

	<p>În conformitate cu <i>art.12 al Legii nr.121/2012</i>, în redacția Legii nr.2/2023, Consiliul pentru Egalitate are următoarele atribuții:</p> <p>a) examinează corespunderea legislației în vigoare cu standardele privind nediscriminarea;</p> <p>d) monitorizează modul de implementare a legislației în domeniu;</p> <p>i) examinează plîngerile privind discriminarea;</p> <p>j) efectuează vizite de documentare a faptelor care formează obiectul plîngerii sau a modului de executare a prescripțiilor/recomandărilor formulate de Consiliu;</p> <p>k) constată și, după caz, examinează contravenții în conformitate cu prevederile Codului contravențional;</p> <p>l) sesizează organele de urmărire penală în cazul săvârșirii unor fapte discriminatorii ce întrunesc elemente ale infracțiunii;</p> <p>n) exercită alte atribuții stabilite prin prezenta lege și prin regulamentul său de activitate.</p> <p>Articolul 18. (Dreptul la protecție împotriva discriminării)</p> <p>(1) Orice persoană care se consideră victimă a discriminării are dreptul să înainteze o acțiune în instanța de judecată și să solicite:</p> <p>a) stabilirea faptului încălcării drepturilor sale;</p> <p>b) interzicerea încălcării în continuare a drepturilor sale;</p>				
--	--	--	--	--	--

	<p>c) restabilirea situației anterioare încălcării drepturilor sale;</p> <p>d) repararea prejudiciului material și moral ce i-a fost cauzat, precum și recuperarea cheltuielilor de judecată;</p> <p>e) declararea nulității actului care a condus la discriminarea sa.</p> <p>(2) Acțiuni în instanța de judecată pentru protecția persoanelor ce se consideră a fi victime ale discriminării pot înainta și sindicatele sau asociațiile obștești din domeniul promovării și protecției drepturilor omului.</p> <p>(4) La examinarea de către instanța de judecată a unei cauze în care se invocă o faptă de discriminare, Consiliul poate depune concluzii în conformitate cu art. 74 din Codul de procedură civilă.</p> <p>În conformitate cu art.1 al <i>Legii cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul) nr. 52/2014</i>, Avocatul Poporului (Ombudsmanul) asigură respectarea drepturilor și libertăților omului de către autoritățile publice, de către organizații și întreprinderi, indiferent de tipul de proprietate și forma juridică de organizare, și de către persoanele cu funcții de răspundere de toate nivelurile.</p> <p>(2) Avocatul Poporului contribuie la apărarea drepturilor și libertăților omului prin aplicarea procedurilor reglementate de prezenta lege.</p>				
--	--	--	--	--	--

	<p>Articolul 16. Avocatul Poporului exercită următoarele atribuții generale:</p> <p>a) examinează cererile cu privire la încălcarea drepturilor și libertăților omului;</p> <p>b) prezintă autorităților și/sau persoanelor responsabile propuneri și recomandări privind repunerea în drepturi a persoanelor în privința cărora s-a constatat încălcarea drepturilor și libertăților omului;</p> <p>c) contribuie la soluționarea pe cale amiabilă a conflictelor între autoritățile publice și alte persoane;</p> <p>Articolul 25. Acțiunile procesuale ale Avocatului Poporului</p> <p>(1) În baza rezultatelor examinării sesizării, Avocatul Poporului este în drept:</p> <p>a) să adreseze în instanța de judecată o cerere în apărarea intereselor petiționarului ale cărui drepturi și libertăți fundamentale au fost încălcate;</p> <p>b) să intervină pe lângă autoritățile competente cu un demers pentru intentarea unei proceduri disciplinare, contravenționale sau penale în privința persoanei cu funcție de răspundere care a comis încălcări ce au generat lezarea drepturilor și libertăților omului;</p> <p>c) să sesizeze procurorul referitor la săvârșirea contravenției prevăzute la art. 320 din Codul contravențional</p>				
--	---	--	--	--	--

<p>(2) Statele membre introduc în ordinea lor juridică națională măsurile necesare pentru a asigura ca prejudiciul suferit de o persoană lezată ca urmare a unei discriminări în sensul prezentei directive să fie realmente și efectiv reparat sau despăgubit, în funcție de modalitățile pe care le stabilesc în mod disuasiv și proporțional în raport cu prejudiciul</p>	<p>(Imixtiunea în activitatea Avocatului Poporului). (3) Avocatul Poporului poate interveni în proces pentru a pune concluzii în vederea apărării drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale persoanelor. Articolul 28. Avocatul Poporului desfășoară activități de promovare a drepturilor și libertăților omului prin: a) sensibilizarea societății în vederea respectării drepturilor și libertăților omului prin intermediul mass-media și altor mijloace disponibile; c) familiarizarea societății cu mecanismele de apărare a drepturilor și libertăților omului; e) elaborarea și diseminarea materialelor informative despre drepturile și libertățile omului.</p> <p>În conformitate cu <i>Codul de procedură civilă al Republicii Moldova</i>: Articolul 85. Scutirile de taxă de stat (1) De taxă de stat pentru judecarea cauzelor civile se scutesc: a) reclamații în acțiunile: - privind faptele de discriminare;</p> <p>În conformitate cu <i>art.18 al Legii nr.121/2012</i>, în redacția Legii nr.2/2023, orice persoană care se consideră</p>	<p>Parțial compatibilă</p>	<p>În Codul de procedură civilă după art. 9 se va completa cu articolul 9¹ cu următorul cuprins: „Articolul 9¹. Competența instanței de judecată în situații discriminatorii (1) <i>Instanța judecătorească competentă sesizată cu un litigiu poate, din oficiu, să dispună ca persoanele responsabile să pună capăt situației discriminatorii într-un termen pe care îl stabilește.</i> (2) <i>Instanța de judecată competentă potrivit legii va dispune ca persoana vinovată să plătească despăgubiri persoanei</i></p>		
--	--	----------------------------	---	--	--

<p>suferit. O astfel de reparație sau despăgubire nu este în mod aprioric limitată de un plafon maxim.</p>	<p>victimă a discriminării are dreptul să înainteze o acțiune în instanța de judecată și să solicite:</p> <p>d) repararea prejudiciului material și moral ce i-a fost cauzat, precum și recuperarea cheltuielilor de judecată.</p> <p><i>Codul civil al Republicii Moldova, în art. 19 (Repararea prejudiciului) stabilește,</i></p> <p>(1) În condițiile legii, persoana lezată într-un drept al ei sau într-un interes recunoscut de lege poate cere repararea <i>integrală</i> a prejudiciului patrimonial și nepatrimonial cauzat astfel.</p> <p>(2) Se consideră prejudiciu patrimonial cheltuielile pe care persoana lezată le-a suportat sau urmează să le suporte la restabilirea dreptului sau interesului recunoscut de lege încălcat, distrugerea sau deteriorarea bunurilor sale (daună reală), precum și profitul ratat ca urmare a încălcării dreptului sau interesului recunoscut de lege (profit ratat).</p> <p>(3) Se consideră prejudiciu nepatrimonial (prejudiciu moral) suferințele fizice și psihice, precum și diminuarea calității vieții. În cazul vătămării sănătății, prejudiciul nepatrimonial cuprinde, de asemenea, pierderea sau diminuarea unei capacități a corpului uman (prejudiciu biologic).</p> <p>(4) Pierderea șansei se repară doar dacă ea constă în</p>		<p><i>discriminate după criteriul de sex într-un cuantum ce reflectă în mod corespunzător prejudiciul pe care aceasta l-a suferit.</i></p> <p><i>(3) Prejudiciul suferit de persoana vătămată trebuie să fie în mod real, efectiv și proporțional reparat sau compensat.</i></p> <p><i>(4) Valoarea despăgubirilor va fi stabilită de către instanță, potrivit legii.”</i></p>		
--	--	--	--	--	--

<p>(3) Statele membre asigură ca asociațiile, organizațiile sau persoanele juridice care au, în conformitate cu criteriile stabilite de legislația lor națională, un interes legitim în garantarea respectării dispozițiilor prezentei directive pot, în numele sau în sprijinul reclamantului, cu aprobarea acestuia, să inițieze orice fel de procedură juridică și/sau administrativă prevăzută, pentru a face să fie respectate obligațiile care rezultă din prezenta directivă.</p>	<p>dispariția actuală și certă a unei eventualități favorabile. Mărimea acestui prejudiciu corespunde șansei pierdute și nu poate fi egală cu avantajul care ar fi rezultat din șansă dacă ea se materializa.</p> <p>(5) Repararea prejudiciului presupune repunerea persoanei lezate în situația în care s-ar fi aflat dacă prejudiciul nu se producea.</p> <p>În conformitate cu <i>art.18 al Legii nr.121/2012</i>, în redacția Legii nr.2/2023, acțiuni în instanța de judecată pentru protecția persoanelor ce se consideră a fi victime ale discriminării pot înainta și sindicatele sau asociațiile obștești din domeniul promovării și protecției drepturilor omului.</p> <p>(4) La examinarea de către instanța de judecată a unei cauze în care se invocă o faptă de discriminare, Consiliul poate depune concluzii în conformitate cu art. 74 din Codul de procedură civilă nr. 225/2003.</p> <p>Articolul 21. Persoanele care înaintează o acțiune în instanța de judecată privind fapte de discriminare se scutesc de plata taxei de stat.</p> <p>În conformitate cu <i>Codul de procedură civilă al Republicii Moldova:</i></p> <p>Articolul 73. În cazurile prevăzute de lege, autoritățile publice, organizațiile,</p>	<p>Compatibilă</p>		<p>Norma art.8 alin. (3) a Directivei 2004/113CE este în corelație deplină cu prevederile legislației.</p> <p>Considerăm că nu este necesitate de modificare și completare a cadrului legislativ național.</p>	
--	--	--------------------	--	--	--

	<p>persoanele fizice pot adresa în judecată acțiune (cerere) în apărarea drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale unor alte persoane, la cererea acestora, sau în apărarea drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale unui număr nelimitat de persoane fizice.</p> <p>(2) Organele, organizațiile, persoanele fizice care au intentat proces în apărarea intereselor unor alte persoane au drepturi și obligații procedurale de reclamant, cu excepția dreptului de a încheia tranzacție și a obligației de a achita cheltuielile de judecată.</p> <p>Articolul 74. În cazurile stabilite de lege, autoritățile publice competente, din proprie inițiativă, la cererea participanților la proces sau din oficiul instanței, pot interveni în proces pînă la pronunțarea hotărîrii în primă instanță, precum și în instanța de apel, pentru a depune concluzii, potrivit funcției, în vederea apărării drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale altor persoane, a intereselor statului și ale societății.</p> <p>(2) Instanța judecătorească poate, după caz, din oficiu să introducă în proces autoritatea publică competentă pentru a depune concluzii asupra cauzei în curs de examinare.</p> <p>Articolul 85. De taxă de stat pentru judecarea cauzelor civile se scutesc:</p> <p>e) Avocatul Poporului, Avocatul Poporului pentru</p>				
--	--	--	--	--	--

<p>(4) Alineatele (1) și (3) nu aduc atingere normelor naționale privind termenele acordate pentru a introduce o acțiune în ceea ce privește principiul egalității de tratament.</p>	<p>drepturile copilului – pentru cererile privind apărarea intereselor petiționarilor ale căror drepturi și libertăți constituționale au fost încălcate;</p> <p>f) autoritățile publice, organizațiile și persoanele fizice care, conform legii, sunt împuternicite să adreseze în instanță cereri în apărarea drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale unor alte persoane și să depună cereri de contestare a hotărârilor instanțelor judecătorești;</p> <p>În conformitate cu <i>art.20 al Legii nr.121/2012</i>, în redacția Legii nr.2/2023, termenul de prescripție pentru intentarea unei acțiuni în instanță în baza prezentei legi este de un an de la data săvârșirii faptei sau de la data la care persoana putea să ia cunoștință de săvârșirea ei.</p> <p>(2) În cazul discriminării continue sau prelungite, termenul de prescripție începe să curgă de la data săvârșirii ultimei acțiuni sau inacțiuni.</p>	<p>Compatibilă</p>		<p>Norma art.8 alin. (4) a Directivei 2004/113CE este în corelație deplină cu prevederile legislației.</p> <p>Considerăm că nu este necesitate de modificare și completare a cadrului legislativ național.</p>	
--	---	--------------------	--	--	--

<p><i>Articolul 9</i> Sarcina probei (1) Statele membre iau măsurile necesare, în conformitate cu sistemul lor juridic, pentru ca, îndată ce o persoană se consideră lezată prin nerespectarea, în ceea ce o privește, a principiului egalității de tratament și aduce în fața unui organ jurisdicțional de drept sau a unei alte instanțe competente fapte care permit presupunerea existenței unei discriminări directe sau indirecte, să-i revină pârâtului sarcina de a proba că nu a fost vorba despre încălcarea principiului egalității de tratament între bărbați și femei. (2) Alineatul (1) nu se opune adoptării de către statele membre a unor norme privind sarcina probei mai favorabile pentru reclamant. (3) Alineatul (1) nu se aplică în cazul procedurilor penale. (4) Alineatele (1), (2) și (3) se aplică și altor proceduri inițiate în conformitate cu articolul 8 alineatul (3). (5) Statele membre au libertatea de a nu aplica alineatul (1) procedurilor în care</p>	<p>În conformitate cu art.15 al <i>Legii nr.121/2012</i>, la examinarea plângerii, Consiliul pentru Egalitate are dreptul să solicite date și informații relevante de la orice persoană în legătură cu faptele care formează obiectul plângerii. <i>Sarcina de a proba că fapta în cauză nu constituie o discriminare</i> revine persoanelor despre care se presupune că au comis fapta. Articolul 19. Persoana care înaintează o acțiune în instanța de judecată trebuie să prezinte fapte și, după caz, date statistice care permit prezumția existenței unui fapt de discriminare. (2) <i>Sarcina de a proba că faptele nu constituie discriminare revine pârâtului, cu excepția faptelor ce atrag răspundere penală.</i> <i>Codul de procedură civilă</i>, în art. 118 alin. (1) stabilește că, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale <i>dacă legea nu dispune altfel.</i> Articolul 119. Prezentarea și reclamarea probelor (1) Probele se adună și se prezintă de către părți și de alți participanți la proces. Dacă în procesul de adunare a probelor apar dificultăți, instanța este obligată să contribuie, la solicitarea părților și altor participanți la proces, la adunarea și</p>	<p>Compatibilă</p>		<p>Norma art.9 a Directivei 2004/113CE este în corelație deplină cu prevederile legislației. De reținut că Legea nr.5/2006 conceptual nu reglementează procedura de soluționare a cazurilor de discriminare. Modalitatea și căile de soluționare a revendicărilor de asigurarea a egalității, inclusiv între femei și bărbați sunt reglementate în Legea nr.121/2012, care este în corelare și cu Codul de procedură civilă Considerăm, că nu este necesitate de modificare și completare a cadrului legislativ național. Unica prevedere care poate trezi controverse este necesitatea prezentării datelor statistice. Motiv pentru care este Recomandabil ca Biroul Național de Statistica să colecteze date statistice dezagregate după gen (a se modifica nomenclatoarele și clasificatoarele de colectare și dezagregare a datelor)</p>	<p>Ministerul Muncii și Protecției Sociale</p>
--	---	--------------------	--	--	--

<p>cercetarea faptelor revine instanței judecătorești sal altei autorități competente.</p>	<p>prezentarea probelor necesare.</p>				
<p><i>Articolul 10</i> Protecția contra represaliilor Statele membre introduc în sistemul lor juridic intern măsurile necesare pentru protecția persoanelor împotriva oricărui tratament sau a oricărui consecințe defavorabile ca reacție la o plângere sau la o acțiune în justiție având drept scop respectarea principiului egalității de tratament.</p>	<p>Legea nr.121/2012 folosește noțiunea „victimizare” pentru protecția persoanelor împotriva oricărui tratament sau a oricărui consecințe defavorabile ca reacție la o plângere sau la o acțiune în justiție având drept scop respectarea egalității persoanelor fără deosebire de sex. În conformitate cu art.2 al Legii nr.121/2012, noțiunea are următorul text: <i>victimizare</i> – orice acțiune sau inacțiune soldată cu consecințe adverse ca urmare a depunerii unei plîngeri sau înaintării unei acțiuni în instanța de judecată <i>în scopul asigurării aplicării prevederilor prezentei legi</i> sau în scopul furnizării unor informații, inclusiv a unor mărturii, care se referă la plîngerea sau acțiunea înaintată de către o altă persoană; Scopul Legii nr.121/2012, precum rezultă din art.1, este prevenirea și combaterea discriminării, precum și asigurarea egalității tuturor persoanelor aflate sub jurisdicția Republicii Moldova în sferile politică, economică, socială, culturală și alte sfere ale vieții, fără deosebire de ...sex, identitate</p>	<p>Compatibilă</p>		<p>Norma art.10 a Directivei 2004/113CE este în corelație deplină cu prevederile legislației. Considerăm, că nu este necesitate de modificare și completare a cadrului legislativ național.</p>	

	<p>de gen, statut matrimonial sau orice alt criteriu.</p> <p><i>Codul contravențional în art. 70³ stabilește răspundere pentru orice acțiune sau inacțiune soldată cu consecințe negative pentru persoana care a depus plângere sau a înaintat acțiune în instanța de judecată în scopul asigurării principiilor egalității și nediscriminării ori în scopul furnizării unor informații, inclusiv a unor mărturii, care se referă la plângerea sau acțiunea înaintată de către o altă persoană,</i></p> <p><i>se sancționează cu amendă de la 60 la 84 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 120 la 210 unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere.</i></p>				
<p><i>Articolul 11</i> Dialogul cu părțile implicate În vederea promovării principiului egalității de tratament, statele membre încurajează dialogul cu părțile implicate care au, în conformitate cu practicile și legislațiile naționale, un interes legitim să contribuie la combaterea discriminării pe criterii de sex în domeniile accesului la bunuri și servicii și al furnizării de bunuri și servicii.</p>	<p><i>În conformitate cu Legea nr.5/2006 printre autoritățile abilitate cu atribuții în domeniul egalității între femei și bărbați figurează, inclusiv:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> -Consiliul pentru Egalitate; -Avocatul Poporului. <p><i>În conformitate cu art.12 al Legii nr.121/2012, în redacția Legii nr.2/2023, Consiliul pentru Egalitate:</i></p> <p>m) contribuie la soluționarea amiabilă a conflictelor apărute în urma săvârșirii faptelor discriminatorii prin concilierea părților și căutarea</p>	<p>Compatibilă</p>		<p>Norma art.11 a Directivei 2004/113CE este în corelație cu prevederile art.12 ale Legii nr.121/2012 și prevederile art.16 al Legii nr.52/2014, analizate în coroborare cu art.15 al Legii nr.5/2006, de asemenea sunt în corelație cu prevederile Legii nr.137/2015 și Legii nr. 105/2003, cu normele procesuale relevante din Codul de procedură civilă.</p> <p>Codul contravențional stabilește răspundere pentru neexecutarea obligațiilor asumate prin acordurile de conciliere.</p> <p>Considerăm că nu este necesitate de modificare și completare a legislației naționale.</p>	

	<p>unei soluții reciproc acceptabile;</p> <p>În conformitate cu <i>art.16 al Legii nr.52/2014</i>, Avocatul Poporului:</p> <ul style="list-style-type: none"> -prezintă autorităților și/sau persoanelor responsabile propuneri și recomandări privind repunerea în drepturi a persoanelor în privința cărora s-a constatat încălcarea drepturilor și libertăților omului; -contribuie la soluționarea pe cale amiabilă a conflictelor între autoritățile publice și alte persoane; <p><i>Legea nr.137 din 03.07.2015 cu privire la mediere</i> (Legea nr.137/2015), stabilește că mediatorul desfășoară activitate de liber-profesionist, de interes public.</p> <p>(2) Activitatea de mediator se desfășoară în mod egal pentru toate persoanele, fără deosebire de rasă, sex sau orice alt criteriu similar.</p> <p>(4) Activitatea de mediator este compatibilă cu orice altă profesie sau activitate, dacă actele legislative care reglementează profesiile sau activitățile respective nu prevăd altfel.</p> <p>Articolul 22. (1) Medierea se întemeiază pe cooperarea părților și utilizarea de către mediator a unor metode și tehnici specifice, bazate pe comunicare și negociere.</p> <p>(4) Părțile decid, de comun acord și cu asistența mediatorului, asupra regulilor</p>				
--	---	--	--	--	--

	<p>și duratei procesului de mediere. Dacă părțile nu au ajuns la o înțelegere privind regulile de desfășurare a procesului de mediere, mediatorul este în drept să desfășoare procesul de mediere în maniera pe care acesta o consideră potrivită, fiind luate în considerare circumstanțele litigiului, doleanțele părților și necesitatea desfășurării procedurii într-un termen rezonabil.</p> <p>(5) Părțile sînt în drept să renunțe la mediere în orice moment.</p> <p>(7) Pe parcursul procesului de mediere, părțile pot fi asistate de avocați, precum și de alți specialiști în domeniul respectiv. Cu consimțămîntul părților, la procesul de mediere pot participa și alte persoane.</p> <p>Articolul 28. Particularitățile medierii în litigiile privind protecția consumatorilor</p> <p>(1) Pot fi supuse medierii litigiile în domeniul protecției consumatorilor în cazul în care consumatorul invocă existența unui prejudiciu ca urmare a achiziționării <i>unor produse sau servicii</i> defectuoase, nerespectarea clauzelor contractuale ori a garanțiilor acordate, existența unor clauze abuzive cuprinse în contractul încheiat între consumator și agentul economic ori încălcarea altor drepturi stabilite de legislația privind protecția consumatorilor.</p>				
--	---	--	--	--	--

	<p><i>Codul de procedură civilă</i>, în art. 185 alin. (1) stabilește că, judecătorul, în faza de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare, îndeplinește următoarele acte:</p> <p>d) ia măsuri pentru concilierea părților, explică părților dreptul de a recurge la mediere, le informează despre esența, avantajele și efectele medierii sau le propune să participe la o ședință de informare cu privire la soluționarea litigiilor prin mediere;</p> <p>(3) În cadrul pregătirii cauzei pentru dezbateri judiciare, participanții la proces pot formula demersuri de conciliere, inclusiv cu ajutorul mediatorului.</p> <p>Articolul 212. Renunțarea reclamantului la acțiune, recunoașterea acțiunii de către pârît și tranzacția părților</p> <p>(2) Președintele ședinței trebuie să ia măsuri pentru ca părțile să soluționeze pe cale amiabilă litigiul sau unele probleme litigioase.</p> <p>În acest scop, instanța poate acorda părților, la cerere:</p> <p>a) un termen de conciliere și poate cere prezentarea lor personală în judecată chiar dacă sînt reprezentate în proces;</p> <p>b) un termen pentru informarea cu privire la esența, avantajele și efectele medierii și pentru inițierea procesului de mediere.</p>				
--	--	--	--	--	--

	<p><i>Codul contravențional în art. 71²</i> stabilește răspundere pentru împiedicarea activității Consiliului pentru egalitate cu scopul de a influența deciziile acestuia, neprezentarea în termenul prevăzut de lege a informațiilor relevante solicitate pentru examinarea plângerilor sau în procesul de monitorizare, ignorarea intenționată și neexecutarea prescripțiilor și recomandărilor consiliului, precum și a obligațiilor asumate prin acordurile de conciliere, împiedicarea sub orice altă formă a activității acestuia</p> <p>se sancționează cu amendă de la 30 la 60 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 45 la 90 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere.</p>				
--	--	--	--	--	--

CAPITOLUL III ORGANISMELE DE PROMOVARE A EGALITĂȚII DE TRATAMENT

<p><i>Articolul 12</i> (1) Statele membre desemnează unul sau mai multe organisme însărcinate cu promovarea, analiza, supravegherea și susținerea egalității de tratament între toate persoanele fără discriminare pe criterii de sex și iau măsurile necesare în acest sens. Aceste organisme pot face parte din organele însărcinate cu apărarea la nivel național a</p>	<p>În conformitate cu <i>art.15 al Legii nr.5/2006</i> autoritățile abilitate cu atribuții în domeniul egalității între femei și bărbați sunt, inclusiv:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Comisia guvernamentală pentru egalitate între femei și bărbați; -Ministerul Muncii și Protecției Sociale (organ specializat); -ministerele și alte autorități administrative centrale (grupurile coordonatoare în domeniul gender); 	<p>Parțial compatibilă</p>	<p>Pentru consolidarea cadrului instituțional, urmează a completa Legea nr. 5/2006 cu:</p> <p>„Articolul 19¹ Competența autorităților publice din domeniul protecției sociale.</p> <p>(1) Ministerul Muncii și Protecției Sociale asigură respectarea și exercită controlul asupra aplicării prevederilor prezentei legi în domeniul său de activitate, prin autoritățile/instituțiile aflate în structura, subordinea, sub autoritatea sau în coordonarea sa, care au în responsabilitate</p>	<p>Remarcă: Este oportun a fi introdus în Clasificatorul ocupațiilor funcția de expert/specialist în egalitate de șanse, cu remunerare corespunzătoare prevăzută de bugetul de stat.</p>	<p>Ministerul Muncii și Protecției Sociale</p>
--	---	----------------------------	---	--	--

<p>drepturilor omului, cu protecția drepturilor persoanelor sau cu punerea în aplicare a principiului egalității de tratament.</p> <p>(2) Statele membre asigură ca organismele menționate la alineatul (1) să fie autorizate:</p> <p>(a) fără a aduce atingere drepturilor victimelor și asociațiilor, ale organizațiilor și altor persoane juridice menționate la articolul 8 alineatul (3), să aducă persoanelor victime ale unei discriminări un ajutor independent pentru a iniția o procedură vizând discriminarea;</p> <p>(b) să efectueze studii independente referitoare la discriminări;</p> <p>(c) să publice rapoarte independente și să formuleze recomandări privind toate problemele legate de aceste discriminări.</p>	<p>-autoritățile administrației publice locale (unitățile gender);</p> <p>-Consiliul pentru egalitate;</p> <p>-Avocatul Poporului.</p> <p>Articolul 18. Comisia guvernamentală pentru egalitate între femei și bărbați - este un organ consultativ, creat pe lângă Guvern, având următoarele atribuții:</p> <p>a) promovarea egalității între femei și bărbați, abordarea ei complexă;</p> <p>b) coordonarea activității autorităților administrației publice centrale și locale în problemele egalității între femei și bărbați;</p> <p>c) dezvoltarea colaborării structurilor de stat cu societatea civilă și cu organizațiile internaționale, precum și impulsivitatea parteneriatului acestora cu sectorul privat și cu mediul de afaceri în promovarea egalității între femei și bărbați;</p> <p>d) analiza planurilor și a programelor naționale și locale, a valorificării investițiilor financiare în domeniul egalității între femei și bărbați.</p> <p>Articolul 19. Ministerul Muncii și Protecției Sociale este autoritatea publică centrală abilitată cu elaborarea și promovarea politicilor în domeniul egalității între femei și bărbați.</p> <p>Atribuțiile Ministerului Muncii și Protecției Sociale, în domeniul de referință sînt</p>		<p>aplicarea de măsuri de promovare a egalității de șanse și de tratament între femei și bărbați și de eliminare a discriminării pe criteriul de sex, după cum urmează:</p> <p>a) autoritatea responsabilă de implementarea politicii în domeniul promovării ocupării forței de muncă și al migrației în scop de muncă asigură respectarea principiului egalității de șanse și de tratament între femei și bărbați în domeniul aplicării măsurilor pentru stimularea ocupării forței de muncă;</p> <p>b) autoritatea care realizează politicile sociale ale statului orientate spre garantarea drepturilor sociale ale cetățenilor prin administrarea sistemului public de asigurări sociale și gestionarea bugetului asigurărilor sociale de stat promovează respectarea egalității de șanse și de tratament între femei și bărbați în domeniul său de activitate;</p> <p>c) autoritatea responsabilă de aplicarea prevederilor actelor normative din domeniul muncii, securității și sănătății în muncă și migrației de muncă asigură controlul aplicării măsurilor de respectare a egalității de șanse și de tratament între femei și bărbați în domeniul gestionat;</p> <p>d) autoritatea cu atribuții de certificare a capacității prestatorilor de servicii sociale și de exercitare a controlului de stat în domeniul asistenței sociale asigură aplicarea măsurilor de egalitate de șanse și de tratament între femei și bărbați la stabilirea</p>		
--	--	--	--	--	--

	<p>pute în sarcina unei subdiviziuni specializate a aparatului central, având competențe de:</p> <p>a) elaborare și perfecționare a cadrului legislativ și normativ în domeniul egalității între femei și bărbați;</p> <p>b) identificarea necesității efectuării studiilor analitice în domeniul egalității între femei și bărbați;</p> <p>c) elaborare a documentelor de politici în domeniul egalității între femei și bărbați;</p> <p>f) elaborare și coordonare a implementării programelor în domeniul egalității între femei și bărbați, organizare în parteneriat cu societatea civilă a campaniilor de mediatizare, planificare a studiilor și cercetărilor în domeniu;</p> <p>g) monitorizare și evaluare a politicilor și programelor din domeniu;</p> <p>h) coordonare a procesului de elaborare a rapoartelor naționale și a rapoartelor guvernamentale periodice asupra gradului de implementare a prevederilor tratatelor internaționale din domeniu;</p> <p>l) exercitare a altor atribuții în domeniu conform legislației.</p> <p>Articolul 21. Avocatul Poporului asigură garantarea și respectarea egalității între femei și bărbați ca parte integrantă a drepturilor și libertăților constituționale ale omului, conform legislației.</p> <p>Articolul 21¹. Consiliul pentru egalitate asigură</p>		<p>dreptului și acordarea serviciilor sociale, stabilirea dreptului și acordarea prestațiilor de asistență socială și certificarea capacității prestatorilor de servicii sociale conform standardelor de calitate;</p> <p>e) autoritatea care gestionează serviciile sociale cu specializare înaltă în care Ministerul Muncii și Protecției Sociale are calitatea de fondator și autoritățile care implementează direct și prin intermediul structurilor teritoriale de asistență socială politica de stat în domeniul asistenței sociale asigură respectarea egalității de șanse și de tratament, între femei și bărbați în domeniul de activitate;</p> <p>(2) Autoritățile prevăzute la alin. (1) prezintă Ministerului Muncii și Protecției Sociale, semestrial și anual, informațiile rezultate din exercitarea atribuțiilor lor în domeniul egalității de șanse și de tratament între femei și bărbați, precum și al eliminării discriminării pe criteriul de sex.”;</p> <p>De asemenea este necesară următoarea prevedere: ”Articolul 20². Reglementări speciale pentru sectorul privat (1) Organizațiile comerciale și necomerciale, companiile private pot desemna în cadrul entității unitatea gender cu atribuții în domeniul asigurării egalității de șanse și de tratament între femei și bărbați. (2) Unitatea gender din cadrul instituției/organizației/companiei deține următoarele atribuții: a) analizează contextul de apariție și evoluție a fenomenului</p>		
--	--	--	---	--	--

	<p>protecția împotriva discriminării și egalitatea tuturor persoanelor în conformitate cu legislația.</p> <p>În conformitate cu <i>art.12 al Legii nr.121/2012</i>, în redacția Legii nr.2/2023, Consiliul are următoarele atribuții:</p> <p>a) <i>examinează corespunderea legislației în vigoare cu standardele privind nediscriminarea;</i></p> <p>b) înaintează propuneri de modificare a legislației în vederea prevenirii și combaterii discriminării și asigurării egalității;</p> <p>c) adoptă avize consultative cu privire la conformitatea proiectelor de acte normative cu legislația în domeniul prevenirii și combaterii discriminării;</p> <p>d) monitorizează modul de implementare a legislației în domeniu;</p> <p>e) colectează informații despre dimensiunile, starea și tendințele fenomenului discriminării la nivel național și elaborează studii și rapoarte;</p> <p>f) elaborează recomandări de ordin general în vederea prevenirii și combaterii discriminării și asigurării egalității;</p> <p>g) contribuie la sensibilizarea și conștientizarea societății în vederea eliminării tuturor formelor de discriminare în contextul valorilor democratice;</p> <p>h) conlucrează cu organisme internaționale cu atribuții în</p>		<p>de discriminare în bază de gen, precum și nerespectarea principiului egalității de șanse între femei și bărbați în cadrul entității și recomandă soluții în vederea respectării acestui principiu, conform legii;</p> <p>b) formulează recomandări /observații/propuneri în vederea prevenirii/gestionării/remedierii contextului de risc care ar putea conduce la încălcarea principiului egalității de șanse și de tratament între femei și bărbați cu respectarea principiului confidențialității;</p> <p>c) propune măsuri privind asigurarea egalității de șanse și de tratament între femei și bărbați, evaluează impactul acestora asupra femeilor și bărbaților;</p> <p>d) elaborează planuri de acțiune privind implementarea principiului egalității de șanse între femei și bărbați în care să fie cuprinse cel puțin: măsuri active de promovare a egalității de șanse și de tratament între femei și bărbați și eliminarea discriminării directe și indirecte după criteriul de gen, măsuri privind prevenirea și combaterea încălcării demnității în muncă după criteriul de sex la locul de muncă, măsuri privind egalitatea de tratament în ceea ce privește remunerarea, promovarea în funcții și ocuparea funcțiilor de conducere;</p> <p>e) elaborează, fundamentează, evaluează implementarea programelor și proiectelor la locul de muncă în domeniul egalității de șanse și de tratament între femei și bărbați;</p>		
--	---	--	---	--	--

	<p>domeniul prevenirii și combaterii discriminării;</p> <p>i) examinează plîngerile privind discriminarea;</p> <p>j) efectuează vizite de documentare a faptelor care formează obiectul plîngerii sau a modului de executare a prescripțiilor/recomandărilor formulate de Consiliu;</p> <p>k) constată și, după caz, examinează contravenții în conformitate cu prevederile Codului contravențional;</p> <p>l) sesizează organele de urmărire penală în cazul săvârșirii unor fapte discriminatorii ce întrunesc elemente ale infracțiunii;</p> <p>n) exercită alte atribuții stabilite prin prezenta lege și prin regulamentul său de activitate.</p> <p>În conformitate cu art.1 al <i>Legii cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul) nr.52 din 03.04.2014 (Legea nr.52/2014)</i>, Avocatul Poporului (Ombudsmanul) asigură respectarea drepturilor și libertăților omului de către autoritățile publice, de către organizații și întreprinderi, indiferent de tipul de proprietate și forma juridică de organizare, și de către persoanele cu funcții de răspundere de toate nivelurile.</p> <p>(2) Avocatul Poporului contribuie la apărarea drepturilor și libertăților omului prin prevenirea încălcării acestora, prin monitorizarea și raportarea modului de</p>		<p>f) acordă consultanță de specialitate la locul de muncă pentru aplicarea prevederilor legislației naționale și comunitare în domeniul egalității de șanse între femei și bărbați;</p> <p>g) documentează referirea cazului spre examinare specializată către organele competente”</p> <p>Suplimentar au fost oferite drepturi Organizațiilor sindicale: Se completează cu Articolul 201 cu următorul cuprins:</p> <p>„Articolul 20¹ Competența organizațiilor sindicale</p> <p>(1) Organizațiile sindicale desemnează, în cadrul organizațiilor sindicale din unități, reprezentanți cu atribuții pentru asigurarea respectării egalității de șanse și de tratament între femei și bărbați la locul de muncă.</p> <p>(2) Organizațiile sindicale pot recepționa de la persoanele care se consideră discriminate pe baza criteriului de sex sesizări/reclamații, pot aplica proceduri de soluționare a acestora și pot solicita angajatorului intervențiile în soluționarea cererilor.”;</p> <p>Întru coordonarea răspunsului la nivel național s-a propus completarea art. 20 (Competența autorităților administrației publice locale) cu lit a¹) – promovarea principiului egalității între femei și bărbați, inclusiv prin prisma asigurării egalității de tratament între femei și bărbați în accesarea de bunuri și servicii și în furnizarea de bunuri și servicii;”</p>		
--	--	--	--	--	--

	<p>respectare a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului la nivel național, prin perfecționarea legislației ce ține de domeniul drepturilor și libertăților omului, prin colaborarea internațională în acest domeniu, prin promovarea drepturilor și libertăților omului și a mecanismelor de apărare a acestora, prin aplicarea procedeeleor reglementate de prezenta lege.</p> <p>Articolul 3. Garanții de independență</p> <p>(1) Instituția Avocatul Poporului este autonomă și independentă față de orice autoritate publică, persoană juridică, indiferent de tipul de proprietate și forma juridică de organizare, și față de orice persoană cu funcție de răspundere de toate nivelurile.</p> <p>(2) Avocatul Poporului nu poate fi supus niciunui mandat imperativ sau reprezentativ. Nimeni nu îl poate obliga pe Avocatul Poporului să se supună instrucțiunilor sau dispozițiilor sale.</p> <p>(4) Imixtiunea în activitatea Instituției Avocatul Poporului, ignorarea intenționată de către persoanele cu funcții de răspundere de toate nivelurile a sesizărilor și a recomandărilor Avocatului Poporului, precum și împiedicarea sub oricare formă a activității acestuia atrag după sine răspunderea în conformitate cu legislația.</p>				
--	---	--	--	--	--

	<p>Articolul 11. În exercitarea mandatului său, Avocatul Poporului are dreptul:</p> <p>a) să fie primit în audiență de către Președintele Republicii Moldova, de către Președintele Parlamentului și de către Prim-ministru atât în cadrul orelor de audiență, cât și în afara lor;</p> <p>b) să fie primit imediat și fără nicio formă de obstrucțiune sau întârziere în audiență de către conducători și alte persoane cu funcții de răspundere de toate nivelurile ale autorităților publice, instituțiilor, organizațiilor și întreprinderilor, indiferent de tipul de proprietate și forma juridică de organizare;</p> <p>c) să asiste și să ia cuvântul la ședințele Parlamentului, ale Guvernului, ale Curții Constituționale, ale Consiliului Superior al Magistraturii, ale Consiliului Superior al Procurorilor;</p> <p>d) să prezinte Parlamentului sau Guvernului recomandări în vederea perfecționării legislației în domeniul asigurării drepturilor și libertăților omului;</p> <p>e) să verifice respectarea și exercitarea conformă de către autoritățile publice, de către organizații și întreprinderi, indiferent de tipul de proprietate și forma juridică de organizare, de către persoanele cu funcții de răspundere de toate nivelurile a atribuțiilor acestora privind respectarea drepturilor și libertăților omului;</p>				
--	--	--	--	--	--

	<p>e¹) să prezinte subiecților specificați la lit. e) obiecțiile și recomandările sale referitoare la asigurarea drepturilor și libertăților omului, la îmbunătățirea activității acestora;</p> <p>f) să reprezinte persoanele sau grupurile de persoane în fața autorităților publice și instanțelor de judecată în cazurile complexe ce țin de drepturile și libertățile omului sau în cazurile de interes public;</p> <p>g) să acționeze din oficiu în cazurile stabilite de lege;</p> <p>h) să aibă acces liber la toate autoritățile publice, să asiste la ședințele subdiviziunilor lor, inclusiv la ședințele organelor colegiale ale acestora;</p> <p>k) să solicite și să primească de la autoritățile publice, de la organizații și întreprinderi, indiferent de tipul de proprietate și forma juridică de organizare și de la persoanele cu funcții de răspundere de toate nivelurile informațiile, documentele și materialele necesare pentru exercitarea atribuțiilor, inclusiv informațiile oficiale cu accesibilitate limitată și informațiile atribuite la secret de stat în condițiile legii;</p> <p>l) să invite pentru audieri și să primească de la persoanele cu funcții de răspundere explicațiile și informațiile necesare pentru elucidarea circumstanțelor cazului examinat;</p>				
--	--	--	--	--	--

	<p>p) să facă publice rezultatele examinării cazurilor privind încălcarea drepturilor și libertăților omului;</p> <p>q) să colaboreze cu instituții și organizații internaționale și regionale care activează în domeniul protecției drepturilor și libertăților omului.</p> <p>Articolul 12. Avocatul Poporului este obligat:</p> <p>a) să apere drepturile și libertățile omului în conformitate cu Constituția Republicii Moldova, cu legile și tratatele internaționale din domeniul drepturilor și libertăților omului la care Republica Moldova este parte, să-și exercite atribuțiile funcției în conformitate cu legislația;</p> <p>Articolul 16. Avocatul Poporului exercită următoarele atribuții generale:</p> <p>a) examinează cererile cu privire la încălcarea drepturilor și libertăților omului;</p> <p>b) prezintă autorităților și/sau persoanelor responsabile propuneri și recomandări privind repunerea în drepturi a persoanelor în privința cărora s-a constatat încălcarea drepturilor și libertăților omului;</p> <p>c) contribuie la soluționarea pe cale amiabilă a conflictelor între autoritățile publice și alte persoane;</p> <p>d) contribuie la perfecționarea legislației în domeniul drepturilor și libertăților omului;</p>				
--	---	--	--	--	--

	<p>e) prezintă propuneri și recomandări de ratificare sau aderare la instrumentele internaționale în domeniul drepturilor și libertăților omului și acordă suport metodologic pentru asigurarea implementării lor;</p> <p>f) sesizează Curtea Constituțională și înaintează acțiuni în instanțele judecătorești, prezintă puncte de vedere la Curtea Constituțională;</p> <p>h) promovează drepturile omului în societate;</p> <p>h¹) elaborează rapoarte independente privind respectarea și promovarea drepturilor și libertăților omului în Republica Moldova și le prezintă instituțiilor și organizațiilor internaționale și regionale pentru drepturile omului;</p> <p>i) îndeplinește alte atribuții prevăzute de lege.</p> <p>Articolul 22. Sesizarea din oficiu a Avocatului Poporului</p> <p>(1) În cazul în care dispune de informații privind încălcarea drepturilor și libertăților omului, în cazurile de o importanță socială deosebită sau în cazul în care este necesară apărarea intereselor unor persoane care nu pot folosi de sine stătător mijloacele juridice de apărare, Avocatul Poporului este în drept să acționeze din oficiu.</p> <p>(2) În cazul în care se constată încălcări în masă sau grave ale drepturilor și libertăților omului, Avocatul Poporului este în drept să</p>				
--	--	--	--	--	--

	<p>prezintă rapoarte speciale la ședințele Parlamentului, precum și să propună instituirea unor comisii speciale care să cerceteze aceste fapte.</p> <p>Articolul 25. Acțiunile procesuale ale Avocatului Poporului</p> <p>(1) În baza rezultatelor examinării sesizării, Avocatul Poporului este în drept:</p> <p>a) să adreseze în instanța de judecată o cerere în apărarea intereselor petiționarului ale cărui drepturi și libertăți fundamentale au fost încălcate;</p> <p>b) să intervină pe lângă autoritățile competente cu un demers pentru intentarea unei proceduri disciplinare, contravenționale sau penale în privința persoanei cu funcție de răspundere care a comis încălcări ce au generat lezarea drepturilor și libertăților omului;</p> <p>c) să sesizeze procurorul referitor la săvârșirea contravenției prevăzute la art. 320 din Codul contravențional (Imixtiunea în activitatea Avocatului Poporului).</p> <p>(2) Avocatul Poporului este în drept să înainteze o acțiune în instanța de judecată în legătură cu faptele depistate de încălcare în masă sau gravă a drepturilor și libertăților omului. Cererea de chemare în judecată depusă de Avocatul Poporului este scutită de taxa de stat.</p> <p>(3) Avocatul Poporului poate interveni în proces pentru a</p>				
--	---	--	--	--	--

	<p>pune concluzii în vederea apărării drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale persoanelor.</p> <p>Articolul 26. Avocatul Poporului este în drept să sesizeze Curtea Constituțională în vederea controlului constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, al decretelor Președintelui Republicii Moldova, al hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și al tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte.</p> <p>Articolul 27. În scopul perfecționării legislației în domeniul drepturilor și libertăților omului, Avocatul Poporului:</p> <p>a) prezintă subiecților cu drept de inițiativă legislativă propuneri și recomandări de perfecționare a legislației în vederea eliminării cauzelor și condițiilor ce creează premise pentru încălcarea drepturilor și libertăților omului;</p> <p>b) emite opinii asupra proiectelor de acte normative care vizează drepturile și libertățile omului;</p> <p>c) emite opinii asupra compatibilității legislației naționale cu instrumentele juridice internaționale în domeniul drepturilor și libertăților omului.</p> <p>Articolul 28. Avocatul Poporului desfășoară activități de promovare a drepturilor și libertăților omului prin:</p>				
--	--	--	--	--	--

	<p>a) sensibilizarea societății în vederea respectării drepturilor și libertăților omului prin intermediul mass-media și al altor mijloace disponibile;</p> <p>c) familiarizarea societății cu mecanismele de apărare a drepturilor și libertăților omului;</p> <p>e) elaborarea și diseminarea materialelor informative despre drepturile și libertățile omului.</p> <p>Articolul 29. Raportarea privind respectarea și promovarea drepturilor și libertăților omului</p> <p>(6) Avocatul Poporului poate prezenta public rapoarte tematice privind respectarea drepturilor și libertăților omului.</p> <p>(7) Avocatul Poporului oferă suport metodologic și informațional autorităților responsabile de întocmirea rapoartelor periodice pe care Republica Moldova le prezintă instituțiilor și organizațiilor internaționale și regionale din domeniul protecției drepturilor și libertăților omului.</p>				
--	--	--	--	--	--

CAPITOLUL IV DISPOZIȚII FINALE

<p>Articolul 13 Conformarea</p> <p>Statele membre iau măsurile necesare pentru a asigura ca principiul egalității de tratament să fie respectat în ceea ce privește accesul la bunuri și servicii și</p>	<p>Legea privind protecția consumatorilor, nr.105 din 13/2003, stabilește domeniul de aplicare în art.2. Astfel, potrivit normei evocate,</p> <p>(1) Prezenta lege stabilește cerințele generale de protecție</p>	<p>Parțial compatibilă</p>	<p>Din textul normelor de referință ale Legii nr.105/2003 se poate de reținut că, actul legislativ urmărește scopul asigurării accesului neîngrădit al consumatorilor la produse și servicii, apărării și asigurării drepturilor și intereselor legitime</p>	<p>Concomitent cu propunerile formulate la compartimentul 3, privind modificările și completările Legii nr.105/2003, în altă ordine de idei, este important de reținut următoarele.</p> <p>Procesul de ajustare a cadrului normativ autohton la cerințele Directivei 2004/113CE, așa cum rezultă, inclusiv din</p>	<p>Ministerul Muncii și Protecției Sociale</p>
--	---	----------------------------	--	--	--

<p>furnizarea bunurilor și serviciilor în cadrul prezentei directive și, în special, pentru ca:</p> <p>(a)actele cu putere de lege și actele administrative contrare principiului egalității de tratament să fie eliminate;</p> <p>(b)dispozițiile contractuale, regulamentele interne ale întreprinderilor, precum și normele care reglementează asociațiile cu scop lucrativ sau fără scop lucrativ, contrare principiului egalității de tratament, să fie sau să poată fi declarate nule și neavenite sau să fie modificate.</p>	<p>a consumatorilor, de asigurare a cadrului necesar accesului neîngrădit la produse și servicii, informării complete asupra caracteristicilor principale ale acestora, <i>apărării și asigurării drepturilor</i> și intereselor legitime ale consumatorilor <i>în cazul unor practici comerciale incorecte</i>, participării acestora la fundamentarea și luarea de decizii ce îi interesează în calitate de consumatori.</p> <p>(2) Prezenta lege se aplică practicilor comerciale incorecte ale comercianților față de consumatori, specificate la art. 13(10¹), înainte, în timpul și după o tranzacție comercială în legătură cu un produs, cu un serviciu.</p> <p>Articolul 6. (Drepturile fundamentale ale consumatorilor) stabilește că, orice consumator are dreptul la:</p> <p>a) protecția drepturilor sale de către stat;</p> <p>b) protecție împotriva riscului de a achiziționa un produs, un serviciu care ar putea să-i afecteze viața, sănătatea, ereditatea sau securitatea ori să-i prejudicieze drepturile și interesele legitime;</p> <p>d) informații complete, corecte și precise privind produsele, serviciile achiziționate;</p> <p>e) instruire în domeniul drepturilor sale;</p>		<p>ale consumatorilor în cazul unor practici comerciale incorecte etc. În art.13 al Legii nr.105/2003 este stabilită interdicția asupra practicilor incorecte, care includ în sine practicile comerciale agresive. Tot aici sunt descrise elementele practicii comerciale agresive, care „...în contextul situației de fapt și ținând cont de toate caracteristicile și circumstanțele, această practică limitează sau este susceptibilă să limiteze considerabil libertatea de alegere sau comportamentul consumatorului mediu în privința produsului <i>prin hărțuire</i>, prin influență nejustificată...”.</p> <p>Din perspectiva prevederilor Directivei 2004/113CE de aplicare a principiului egalității de tratament între femei și bărbați privind accesul la bunuri și servicii și furnizarea de bunuri și servicii, hărțuirea constituie discriminare pe criterii de sex și este interzisă.</p> <p>Discriminarea în sine este o faptă care atentează la un drept fundamental – dreptul la egalitate în fața legii (art.16 din Constituția Republicii Moldova). Or, în art.6 (Drepturile fundamentale ale consumatorilor), din Legea nr.105/2003, printre drepturile fundamentale enumerate nu se regăsește și dreptul consumatorilor la protecția împotriva discriminării. În atare condiții, rezultă în plan conceptual o îngustare a gradului de protecție acoperit de Legea nr.105/2003, care se rezumă în special la protecția consumatorilor împotriva</p>	<p>art.13, este un proces de durată, care necesită timp și implicare din partea unui număr considerabil de structuri abilitate.</p> <p>De reținut că, în conformitate cu art.6 al Legii nr.100/2017, legislația Republicii Moldova este constituită din următoarele acte normative:</p> <p>a) Constituția Republicii Moldova;</p> <p>b) legile și hotărârile Parlamentului;</p> <p>c) decretele Președintelui Republicii Moldova;</p> <p>d) hotărârile și ordonanțele Guvernului;</p> <p>e) actele normative ale autorităților administrației publice centrale de specialitate;</p> <p>f) actele normative ale autorităților publice autonome;</p> <p>g) actele normative ale autorităților unităților teritoriale autonome cu statut juridic special;</p> <p>h) actele normative ale autorităților administrației publice locale.</p> <p>Potrivit art.23 al legii, proiectele actelor normative sînt elaborate de către <i>autoritățile publice abilitate</i>, în limitele competenței și în conformitate cu atribuțiile și domeniul de activitate ale acestora.</p> <p>Pentru realizarea acestui deziderat, structura oricărui act normativ, potrivit art.47 ale Legii nr.100/2017 conține:</p> <p>Dispozițiile finale - care cuprind momentul intrării în vigoare și măsurile necesare punerii în aplicare a actului normative; reglementările privind obligația autorităților responsabile de a executa actul normativ, de a întreprinde măsurile și de a realiza procedurile necesare executării etc.</p> <p>Dat fiind domeniul vast și divers de reglementare a relațiilor juridice care cuprind sfera de acces și furnizare a bunurilor și serviciilor, și care în mare parte depășește domeniul de competență al unui organ central de specialitate, prezenta analiză a cadrului normativ în mare parte se limitează la domeniul atribuit în competența.</p>	
---	---	--	---	--	--

	<p>f) organizare în asociații obștești pentru protecția consumatorilor;</p> <p>g) adresare în autoritățile publice și reprezentarea în ele a intereselor sale;</p> <p>h) sesizarea asociațiilor pentru protecția consumatorilor și autorităților publice asupra încălcării drepturilor și intereselor sale legitime, în calitate de consumator, și la înaintarea de propuneri referitoare la îmbunătățirea calității produselor, serviciilor.</p> <p>Articolul 13 (Practici comerciale incorecte).</p> <p>(1) Se interzic practicile comerciale incorecte.</p> <p>(4) Practicile comerciale incorecte sunt, în special, cele:</p> <p>b) agresive, în sensul prevederilor alin. (13) – (15).</p> <p>(13) O practică comercială este considerată ca fiind agresivă dacă, în contextul situației de fapt și ținând cont de toate caracteristicile și circumstanțele, această practică limitează sau este susceptibilă să limiteze considerabil libertatea de alegere sau comportamentul consumatorului mediu în privința produsului <i>prin hărțuire</i>, prin influență nejustificată și, prin urmare, practica dată îl determină sau este susceptibilă să îl determine pe consumator să ia o decizie de tranzacționare pe care altfel nu ar fi luat-o.</p> <p>(14) Pentru a determina dacă o practică comercială recurge la hărțuire sau la influență</p>		<p>calității (cantității) produsului/serviciului, dar nu și a modului cum este tratat în relațiile cu comerciantul/prestatorul.</p> <p>Prin urmare, considerăm că, pentru a asigura transpunerea la nivel national a prevederilor Directivei 2004/113CE, în parte ce se referă la tratamentul nediscriminatoriu al consumatorului de bunuri și servicii, este necesar de a opera modificări și completări în Legea nr.105/2003, după cum urmează:</p> <p>- se propune completarea art.6 cu lit. a¹), având următorul text:</p> <p><i>„a¹) protecție împotriva discriminării în accesarea de bunuri și servicii și în furnizarea de bunuri și servicii în condițiile legii;”.</i></p>	<p>Prin urmare, propunerile de <i>lege-ferenda</i> formulate se referă la un număr restrâns de acte, iar clauza Dispoziții finale și, la necesitate, clauza Dispoziții tranzitorii, vor servi ca și temei juridic pentru alte structuri abilitate de a-și revizui cadrul normativ pe dimensiunea atribuită în competență, care va finaliza procesul de transpunere la nivel national a prevederilor Directivei 2004/113CE.</p>	
--	---	--	--	--	--

	<p>nejustificată, se ia în considerare, inclusiv:</p> <p>a) momentul, locul desfășurării, natura și/sau durata practicii comerciale;</p> <p>c) exploatarea de către comerciant, în cunoștință de cauză, a oricărui eveniment nefast sau a oricărei situații deosebit de grave care afectează modul de a judeca al consumatorului mediu pentru a influența decizia consumatorului cu privire la produs;</p> <p>d) orice obstacol oneros sau disproportionat, neprevăzut în contract, impus de comerciant, atunci când consumatorul dorește să își exercite drepturile contractuale, inclusiv dreptul de a rezilia contractul, de a schimba produsul ori de a se adresa unui alt comerciant, etc.</p>				
<p><i>Articolul 14</i> Sancțiuni</p> <p>Statele membre stabilesc regimul sancțiunilor aplicabile în cazul încălcării legislației naționale adoptate în conformitate cu prezenta directivă și iau toate măsurile necesare pentru a asigura aplicarea acesteia. Sancțiunile, care pot include plata unor despăgubiri către</p>	<p>În conformitate cu art.24 al Legii nr.5/2006 (Răspunderea pentru discriminare după criteriul de sex), Persoanele supuse formelor discriminării după criteriul de sex, menționate în prezenta lege, au dreptul la repararea prejudiciului în condițiile stabilite de legislație. Pentru încălcarea prevederilor legislației în materie de egalitate între femei și bărbați, subiectele raporturilor</p>	<p>Compatibilă</p>		<p>Reglementările din art.14 al Directivei 2004/113CE se regăsesc în volum deplin în legislația Republicii Moldova. Legile materiale, inclusiv Legea nr.5/2006, Legea nr.121/2012, Codul civil etc., stabilesc temeiurile din care pot surveni anumite restricții sau măsuri coercitive, inclusiv despăgubiri. Legea procesuală stabilește modalitatea de restabilire în drepturi, inclusiv revendicarea despăgubirilor, după caz, pe calea procedurii contencioase, a contenciosului administrativ, în procedură specială.</p>	

<p>victimă, trebuie să fie efective, proporționale și disuasive. Statele membre notifică aceste dispoziții Comisiei până la 21 decembrie 2007 și orice altă modificare ulterioară referitoare la acestea în cel mai scurt termen.</p>	<p>juridice care au comis acțiuni de discriminare după criteriul de sex poartă răspundere conform legislației.</p> <p>Potrivit art.18 al Legii nr.121/2012 (Dreptul la protecție împotriva discriminării), în redacția Legii nr.2/2023, orice persoană care se consideră victimă a discriminării are dreptul să înainteze o acțiune în instanța de judecată și să solicite:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) stabilirea faptului încălcării drepturilor sale; b) interzicerea încălcării în continuare a drepturilor sale; c) restabilirea situației anterioare încălcării drepturilor sale; d) repararea prejudiciului material și moral ce i-a fost cauzat, precum și recuperarea cheltuielilor de judecată; e) declararea nulității actului care a condus la discriminarea sa. <p><i>Codul civil al Republicii Moldova, în art. 19 (Repararea prejudiciului) stabilește,</i></p> <p>(1) În condițiile legii, persoana lezată într-un drept al ei sau într-un interes recunoscut de lege poate cere repararea <i>integrală</i> a prejudiciului patrimonial și nepatrimonial cauzat astfel.</p> <p>(2) Se consideră prejudiciu patrimonial cheltuielile pe care persoana lezată le-a suportat sau urmează să le suporte la restabilirea</p>			<p>Codul contravențional stabilește răspunderea pentru discriminare în cazurile de acces la serviciile și bunurile disponibile publicului.</p> <p>Codul penal stabilește răspundere pentru încălcarea egalității în drepturi a cetățenilor.</p> <p>Considerăm că norma art.14 este integral transpusă în cadrul legislativ național.</p>	
---	--	--	--	--	--

	<p>dreptului sau interesului recunoscut de lege încălcat, distrugerea sau deteriorarea bunurilor sale (daună reală), precum și profitul ratat ca urmare a încălcării dreptului sau interesului recunoscut de lege (profit ratat).</p> <p>(3) Se consideră prejudiciu nepatrimonial (prejudiciu moral) suferințele fizice și psihice, precum și diminuarea calității vieții. În cazul vătămării sănătății, prejudiciul nepatrimonial cuprinde, de asemenea, pierderea sau diminuarea unei capacități a corpului uman (prejudiciu biologic).</p> <p>(4) Pierderea șansei se repară doar dacă ea constă în dispariția actuală și certă a unei eventualități favorabile. Mărimea acestui prejudiciu corespunde șansei pierdute și nu poate fi egală cu avantajul care ar fi rezultat din șansă dacă ea se materializa.</p> <p>(5) Repararea prejudiciului presupune repunerea persoanei lezate în situația în care s-ar fi aflat dacă prejudiciul nu se producea.</p> <p>(6) În locul reparării prejudiciului patrimonial conform alin. (2) și (5), persoana lezată poate cere de la cel care răspunde de prejudiciu recuperarea întregului profit pe care acesta l-a obținut în legătură cu cauzarea prejudiciului. Această regulă se aplică doar dacă legea ori contractul prevede o asemenea formă de determinare a prejudiciului</p>				
--	--	--	--	--	--

	<p>patrimonial sau dacă aplicarea unei asemenea forme de determinare a prejudiciului patrimonial este rezonabilă în împrejurările cazului.</p> <p>În conformitate cu <i>Codul de procedură civilă al Republicii Moldova</i>:</p> <p>Articolul 61. Obligația participanților la proces a se folosi cu bună-credință de drepturile lor procedurale</p> <p>(1) Participanții la proces sînt obligați să se folosească cu bună-credință de drepturile lor procedurale. Instanța judecătorească pune capăt oricărui abuz de aceste drepturi dacă prin abuz se urmărește tergiversarea procesului sau inducerea sa în eroare.</p> <p>(2) În caz de folosire cu rea-credință a drepturilor procedurale, instanța de judecată, la cererea părții interesate, obligă partea vinovată să repare prejudiciul cauzat.</p> <p>Articolul 85. Scutirile de taxă de stat</p> <p>(1) De taxă de stat pentru judecarea cauzelor civile se scutesc:</p> <p>a) reclamanții în acțiunile:</p> <ul style="list-style-type: none"> - privind faptele de discriminare; <p>Articolul 245. Hotărârea privind încheierea sau modificare contractului</p> <p>(1) În dispozitivul hotărîrii privind litigiul de încheiere sau modificare a unui contract se menționează decizia asupra fiecărei clauze discutabile din</p>				
--	---	--	--	--	--

	<p>contract. În litigiul de încheiere a contractului se menționează tipul contractului și clauzele în temeiul cărora părțile sînt obligate să încheie contractul.</p> <p>(2) Dispozitivul hotărîrii în litigiul intentat în vederea declarării caracterului abuziv al unor clauze contractuale, elaborate pentru a fi utilizate în o multitudine de contracte, va stabili nulitatea acestor clauze, obligația comerciantului de a le exclude din contractul în cauză, obligația de a exclude aceste clauze din contractele cu același obiect, încheiate cu alți consumatori, în vigoare la momentul pronunțării hotărîrii, precum și interdicția impusă comerciantului de a include astfel de clauze în contracte cu același obiect care urmează a fi încheiate cu consumatorii.</p> <p>Articolul 277. Acțiunile în contenciosul administrativ Orice persoană care se consideră vătămată într-un drept, recunoscut de lege, de către o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționare în termen legal a unei cereri se poate adresa instanței judecătorești competente pentru anularea actului, repunerea în drept și repararea prejudiciului.</p> <p>Articolul 279. Cauzele examinate în procedură specială</p> <p>(1) Instanța judecătorească examinează în procedură specială cauze cu privire la:</p>				
--	---	--	--	--	--

	<p>a) constatarea faptelor care au valoare juridică;</p> <p>(2) Instanțelor judecătorești le pot fi atribuite prin lege spre examinare în procedură specială și alte categorii de cauze.</p> <p><i>Codul contravențional al Republicii Moldova</i> prevede în art. 71¹ (Discriminarea privind accesul la serviciile și bunurile disponibile publicului)</p> <p>Orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, bazată pe criteriu de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie sau convingeri, sex, vîrstă, dizabilitate, opinie, apartenență politică sau pe orice alt criteriu, manifestată în domeniul accesului persoanelor la serviciile oferite de autoritățile publice, la cele de asistență medicală, reabilitare medicală și la alte servicii de sănătate, la serviciile de protecție socială, bancare și financiare, de transport, culturale și de agrement, de vânzare sau de închiriere de bunuri mobile sau imobile, precum și la alte servicii și bunuri disponibile publicului, dacă fapta nu constituie infracțiune, se sancționează cu amendă de la 60 la 84 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 120 la 210 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere, cu amendă de la 210 la 270 de unități</p>				
--	---	--	--	--	--

	<p>convenționale aplicată persoanei juridice.</p> <p><i>Codul penal al Republicii Moldova</i> prevede în art.176 (Încălcarea egalității în drepturi a cetățenilor)</p> <p>Orice deosebire, excludere, restricție sau preferință în drepturi și în libertăți a persoanei sau a unui grup de persoane, orice susținere a comportamentului discriminatoriu în sfera politică, economică, socială, culturală și în alte sfere ale vieții, bazată pe criteriu de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie sau convingeri, sex, vîrstă, dizabilitate, opinie, apartenență politică sau pe orice alt criteriu:</p> <p>a) săvîrșită de o persoană cu funcție de răspundere;</p> <p>b) care a cauzat daune în proporții mari;</p> <p>c) săvîrșită prin amplasarea de mesaje și simboluri discriminatorii în locurile publice;</p> <p>d) săvîrșită în baza a două sau mai multe criterii;</p> <p>e) săvîrșită de două sau de mai multe persoane,</p> <p>se pedepsește cu amendă în mărime de la 750 la 950 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 150 la 240 de ore, sau cu închisoare de pînă la 2 ani, în toate cazurile cu (sau fără) privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a</p>				
--	--	--	--	--	--

	<p>exercita o anumită activitate pe un termen de la 2 la 5 ani.</p> <p>Legea nr. 121, art 17. Răspunderea pentru faptele de discriminare: ”Faptele de discriminare sînt pasibile de răspundere disciplinară, civilă, contravențională și penală, conform legislației în vigoare.”</p> <p>Codul Contravențional al RM, art. 702, ”Hărțuirea [...] se sancționează cu amendă de la 78 la 90 de unități convenționale aplicată persoanei fizice sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 40 la 60 de ore, cu amendă de la 150 la 240 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere cu sau fără privarea, în ambele cazuri, de dreptul de a deține anumite funcții sau de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 3 luni la un an.”</p> <p>Cod Penal al RM, art. 173, ”(1) Hărțuirea sexuală, [...] se pedepsește cu amendă în mărime de la 500 la 650 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 120 la 180 de ore, sau cu închisoare de până la 2 ani. (2) Aceeași acțiune săvârșită cu bună știință asupra unui minor se pedepsește cu închisoare de la 3 la 7 ani.”</p>				
--	---	--	--	--	--

<p><i>Articolul 15</i> Difuzarea informațiilor Statele membre asigură ca dispozițiile adoptate în aplicarea prezentei directive, precum și acelea aflate deja în vigoare în acest domeniu să fie aduse la cunoștința persoanelor în cauză, prin toate mijloacele corespunzătoare și pe întreg teritoriul acestora.</p>	<p>Conform art.23 al Constituției RM, fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică. Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.</p> <p>În temeiul art. 76 al Constituției, legea se publică în Monitorul Oficial al RM și intră în vigoare la data publicării sau la data prevăzută în textul ei. Nepublicarea legii atrage inexistența acesteia.</p> <p>Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, prevede în art.56, că actele normative intră în vigoare peste o lună de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova sau la data indicată în textul actului normativ, care nu poate fi anterioară datei publicării.</p> <p>Actele normative se publică, în condițiile legii, în Registrul de stat al actelor juridice, precum și în Monitorul Oficial al RM sau, după caz, în monitoarele oficiale ale raioanelor, municipiilor și ale unităților teritoriale autonome cu statut juridic special ori în Registrul actelor locale.</p> <p>Actele normative pot fi aduse la cunoștință persoanelor și prin publicarea acestora pe paginile web oficiale ale autorităților publice sau prin</p>				
---	---	--	--	--	--

	afișarea lor în locuri autorizate. Actele normative se traduc în limba rusă la etapa de publicare a acestora în Monitorul Oficial al RM.				
<i>Articolul 16</i> Rapoarte (1) Comisiei îi sunt comunicate de către statele membre, până la 21 decembrie 2009 și, ulterior, la fiecare cinci ani, toate informațiile disponibile referitoare la aplicarea prezentei directive. Comisia întocmește un raport succint care conține examinarea practicilor în vigoare în statele membre privind articolul 5 pentru ceea ce are legătură cu utilizarea elementului sex ca factor în calculul primelor și al prestațiilor. Comisia prezintă acest raport Parlamentului European și Consiliului până la 21 decembrie 2010. După caz, Comisia completează raportul cu propuneri de modificare a prezentei directive. (2) Raportul Comisiei ia în considerare punctul de vedere al părților interesate.		norme UE neaplicabile			
<i>Articolul 17</i> Punerea în aplicare (1) Statele membre pun în aplicare actele	După obținerea calității de membru al Uniunii Europene	norme UE neaplicabile			

<p>cu putere de lege și actele administrative necesare pentru a se conforma prezentei directive până la 21 decembrie 2007. Comisiei i se comunică de îndată de către statele membre textul acestor dispoziții. Atunci când statele membre adoptă aceste dispoziții, ele conțin o trimitere la prezenta directivă sau sunt însoțite de o asemenea trimitere în momentul publicării lor oficiale. Statele membre stabilesc modalitatea de efectuare a acestei trimiteri.</p> <p>(2) Comisiei îi sunt comunicate de către statele membre textele principalelor dispoziții de drept intern pe care le adoptă în domeniile reglementate de prezenta directivă.</p>	<p>Condițiile și procedura stabilite în Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative.</p> <p>HG nr. 1171/2018 pentru aprobarea Regulamentului privind armonizarea legislației Republicii Moldova cu legislația Uniunii Europene</p>				
<p><i>Articolul 18</i> Intrarea în vigoare Prezenta directivă intră în vigoare la data publicării în <i>Jurnalul Oficial al Uniunii Europene</i>.</p>	<p>Condițiile și procedura stabilite în Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative.</p>				
<p><i>Prezenta directivă se adresează statelor membre.</i></p>	<p>–</p>		<p>–</p>	<p>–</p>	
<p>Note suplimentare la tabelul de concordanță: ALTE CONSTATĂRI</p>					
<p>Suplimentar, este necesar de efectuat remarcă că în alin (1) din preambul Directivei, ”în</p>	<p>Tratatul privind Funcționarea Uniunii Europene (versiune consolidată) din 26.12.2012 art. 57, În înțelesul tratatelor, sunt considerate servicii</p>		<p>În scopul uniformizării cadrului normativ intern la prevederile Uniunii Europene, se propune ca în art.5 alin.(17) din Codul fiscal după textul „și alte lucrări.” Să</p>		

<p>conformitate cu articolul 6 din Tratatul privind Uniunea Europeană, Uniunea se bazează pe principiile libertății, democrației, respectării drepturilor omului și i libertăților fundamentale, precum și al statului de drept, principii comune statelor membre, și i respectă drepturile fundamentale, astfel cum sunt garantate de Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și i a libertăților fundamentale și i astfel cum rezultă din tradițiile constituționale comune statelor membre, ca principii generale ale dreptului comunitar.”</p>	<p>prestațiile furnizate în mod obișnuit în schimbul unei remunerații, în măsura în care nu sunt reglementate de dispozițiile privind libera circulație a mărfurilor, a capitalurilor și a persoanelor. Serviciile cuprind în special: (a) activități cu caracter industrial; (b) activități cu caracter comercial; (c) activități artisanale; (d) activitățile prestate în cadrul profesiunilor liberale.</p>		<p><i>fie completat cu textul „În înțelesul tratatelor, sunt considerate servicii prestațiile furnizate în mod obișnuit în schimbul unei remunerații, în măsura în care nu sunt reglementate de dispozițiile privind libera circulație a mărfurilor, a capitalurilor și a persoanelor. Serviciile cuprind în special: (a) activități cu caracter industrial; (b) activități cu caracter comercial; (c) activități artisanale; (d) activitățile prestate în cadrul profesiunilor liberale.”</i></p>		
<p>În Raportul¹ Parlamentului European cu privire la egalitatea de gen și politicile de taxare în Uniunea Europeană din 201840, se indică asupra faptului că taxarea indirectă se referă și la produsele de igienă pentru femei, care este o problemă permanentă în Uniunea Europeană. În acest raport, este declarat regretul asupra faptului că produsele de igienă</p>			<p>În cadrul expertize s-a constatat necesitatea introducerii normelor privind faptul că accizarea bunurilor de igienă personală sunt scutite de TVA. Acest aspect urmează a fi abordat în cadrul discuțiilor tematice.</p>		

¹ https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-8-2018-0416_EN.html

<p> pentru femei și produsele și serviciile de îngrijire [...] nu sunt încă considerate bunuri de bază în toate statele membre și în acest context invită toate statele membre să elimine așa-numita „taxă de îngrijire și tampon”. Utilizând flexibilitatea introdusă în Directiva TVA și aplicând scutiri sau cote de TVA de 0 % acestor bunuri de bază esențiale; recunoaște că o reducere a prețului ca urmare a unei scutiri de TVA pentru aceste produse ar avea un beneficiu incomensurabil pentru femeile; sprijină mișcările întreprinse pentru a promova disponibilitatea pe scară largă a aprovizionării sanitare și încurajează statele membre să furnizeze produse complementare de igienă feminină în anumite spații (publice) precum școli, universități și adăposturi pentru persoane fără adăpost, precum și pentru femeile din medii cu venituri mici, cu scopul de a eradica sărăcia legată de produsele sanitare în toaletele publice. </p>					
---	--	--	--	--	--